

Samarbeidsprosjekt for å møte utfordringer i samfunn og næringsliv

Publisert 10 okt 2019

Last ned

SØKNÅ

Søknadstype: Kompetanse- og samarbeidsprosjekt**Søknadsfrist:** 2. september 2020, 13.00 CEST**Aktuelle temaområder:**

Antimikrobiell resistens, Arealer under press, Demokrati, styring og fornyelse, Energi, transport og lavutslipp, Global utvikling, Hav, Helse, Klima- og polarforskning, Landbasert mat, miljø og bioressurser, Muliggjørende teknologier, Utdanning og kompetanse, Velferd, kultur og samfunn

Målgrupper: Forskningsorganisasjon**Antatt tilgjengelige midler:**

Kr 1 326 000 000. Utlyst beløp er kun et anslag over tilgjengelige midler. Beløpet er fordelt på 11 temaer. Endelig tildeling vil sees i sammenheng med programmenes øvrige bruk av virkemidler.

Prosjektvarighet: 24-48 måneder**Utlysningskontakt:** KSP kontakt | ksp@forskningsradet.no

Opprett søknad

 Last ned Del

24. juni: Tekst om ønskede prosjekter etter regjeringens tiltakspakke 3 lagt til prioriteringene *120 millioner til forskning på landbaserte matsystemer og Inntil 150 millioner til bærekraftig bruk og forvaltning av arealer.*

Økt beløp på prioriteringene *30 millioner til forskning på sirkulære verdikjeder for produkter som inneholder plast og Inntil 40 millioner til forskning på ressurseffektiv avfallshåndtering og håndtering av farlig avfall.*

Justerte prioriterte forskningsbehov på prioriteringen *Inntil 40 millioner til forskning på ressurseffektiv avfallshåndtering og håndtering av farlig avfall.*

Informasjon om Handelens Miljøfonds rådgivende rolle for prioriteringen *20 millioner til forskning på sirkulære verdikjeder for produkter som inneholder plast* lagt til.

Formål

Formålet med søknadstypen er å utvikle ny kunnskap og bygge forskningskompetanse som samfunnet eller næringslivet trenger for å møte viktige samfunnsutfordringer. Prosjektene skal stimulere og støtte samarbeid mellom forskningsmiljøer og aktører utenfor forskningssektoren som representerer samfunnets og/eller næringslivets behov for kunnskap og forskningskompetanse.

Viktige datoer

30 jun 2020: Åpen for søknad**02 sep 2020: Søknadsfrist****01 jan 2021: Tidligste tillatte prosjektstart****01 jun 2021: Seneste tillatte prosjektstart**

Prosjekter som ikke er startet opp innen denne datoen kan miste eventuell innvilget støtte.

31 mai 2025: Seneste tillatte prosjektslutt

Utlysning

Snarveier

Om utlysningen

Hvem kan søke?

Hvem kan delta i prosjektet?

Hva kan du søke om støtte til?

Arkivering av forskningsdata

Om medisinske og helsefaglige studier som involverer mennesker

Aktuelle temaområder

- Antimikrobiell resistens
- Arealer under press
- Demokrati, styring og fornyelse
- Energi, transport og lavutslipp
- Global utvikling
- Hav
- Helse
- Klima- og polarforskning
- Landbasert mat, miljø og bioressurser
- Muliggjørende teknologier
- Utdanning og kompetanse
- Velferd, kultur og samfunn

Praktiske opplysninger

- Krav til utforming
- Vurderingskriterier
- Behandlingsprosedyre

Om utlysningen

Denne utlysningen er en fellesutlysning hvor flere av Forskningsrådets programmer deltar. Samlet lyses det ut anslagsvis 1,3 milliarder kroner til både grunnleggende og anvendt forskning. Temaene omtales separat i utlysningen. Du velger selv det temaet du ønsker å søke på i søknadsskjemaet. Vi gjør oppmerksom på at der søker åpenbart har valgt feil vil Forskningsrådet kunne flytte søknader på tvers av temaområdene, men da i samråd med søker.

I teksten for det enkelte temaet vil vi opplyse om hvorvidt det tildeles statsstøtte eller ikke.

Før du søker må du [gjøre deg kjent med veiledningen som vil besvare flere spørsmål relatert til søknadstypen](#).

Utllysningen finnes både på norsk og engelsk. Den norske utlysningsteksten er juridisk bindende.

Hvem kan søke?

[Godkjente norske forskningsorganisasjoner](#) i forpliktende samarbeid med relevante aktører i offentlig sektor, frivillige organisasjoner, næringsliv og/eller andre private organisasjoner.

Hvem kan delta i prosjektet?

Krav til prosjektansvarlig

Organisasjonen som står som prosjektansvarlig i søknadsskjemaet må ha godkjent at søknaden sendes til Forskningsrådet. Søknaden skal være strategisk forankret hos prosjektansvarlig.

Krav til prosjektleder

Du må ha godkjent doktorgrad eller tilsvarende før søknadsfristen. Har du ikke godkjent doktorgrad, men førstestillingskompetanse eller ansettelse som forsker 1, forsker 2 eller seniorforsker, kan du også søke.

Prosjektleder kan ikke være både prosjektleder og administrativt ansvarlig for prosjektet.

Krav til samarbeidspartnere

- Prosjektet skal gjennomføres av en eller flere forskningsorganisasjoner i forpliktende samarbeid med relevante aktører i offentlig sektor, frivillige organisasjoner, norsk næringsliv og/eller andre private organisasjoner.
- Søknaden skal være strategisk forankret hos alle samarbeidspartnerne.
- Alle samarbeidspartnere skal bidra aktivt i planlegging, oppfølging og spredning av resultater fra prosjektet og sikre at ny kunnskap tas i bruk.
- Prosjektet skal ha to eller flere samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner.
- Søknaden skal beskrive hvordan kompetansen som bygges opp i prosjektet kommer større brukergrupper til nytte. Prosjektet skal ikke være oppdragsforskning for enkeltbedrifter.
- Prosjektene skal ha en styringsgruppe eller en referansegruppe med representasjon fra samarbeidspartnerne.
- Temaet spesifiserer et minimumskrav for hvor stor andel av prosjektbudsjettet samarbeidspartnerne kostnader samlet skal utgjøre.
- Utenlandske foretak kan delta som samarbeidspartnere i prosjektet, men disse kostnadene skal ikke føres inn i budsjettene, og teller ikke inn i minimumskravet.
- I teksten til det enkelte tema spesifiserer vi hvorvidt samarbeidspartnerne kan få dekket sine kostnader i prosjektet gjennom Forskningsrådets bevilgning, eller om de må finansiere egne kostnader.

En og samme aktør kan ikke inneha to roller i prosjektet. Det betyr at en underleverandør til prosjektet ikke samtidig kan være prosjektansvarlig eller samarbeidspartner i prosjektet.

Hva kan du søke om støtte til?

Omfang av støtte

- Minstebeløpet du kan søke om er 4 mill. kroner.
- Du kan søke om støtte til å dekke faktiske kostnader som er nødvendige for å gjennomføre prosjektet. [Du finner detaljert og viktig informasjon på Forskningsrådets nettsider om hva budsjettet skal inneholde.](#)
- Innenfor temaer der det tillates statsstøtte til foretak, vil statsstøttereguleringen sette begrensninger.
- Kostnader hos samarbeidspartnere skal føres inn i budsjettene på lik linje med kostnader hos prosjektansvarlig.
- Eventuelle kostnader hos samarbeidende utenlandske foretak skal ikke tas med i budsjettene. Du får ikke støtte til å dekke kostnader hos utenlandske foretak. Kostnadene må imidlertid tallfestes og beskrives godt i søknaden.
- Dersom doktorgrads- og postdoktorstipendiater inngår i prosjektet og det allerede foreligger konkrete planer om utenlandsopphold for disse, kan [midler til forskningsopphold i utlandet](#) inngå i søknaden. Forskningsrådet har også [en egen utlysning for støtte til utenlandsopphold for doktorgrads- og postdoktorstipendiater](#). Her kan prosjektleder også søke om støtte til utenlandsopphold for stipendiater som inngår i prosjektet dersom disse planene legges senere i prosjektperioden.

Forutsetninger for støtte

Forskningsrådets finansiering skal kun gå til forskningsorganisasjonenes ikke-økonomiske aktivitet i form av uavhengig forskning. Vi forutsetter at nødvendig regnskapsmessig skille mellom den økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteten til forskningsorganisasjonene er på plass.

Eventuell støtte til foretak utgjør statsstøtte. Med foretak menes i denne sammenheng enhver aktør som driver økonomisk aktivitet ved å tilby varer og/eller tjenester i et marked. Dersom et foretak skal få dekket deler av sine prosjektkostnader som samarbeidspartner i prosjektet, må dette skje i henhold til Gruppeunntaksforordningens art. 25 (Kommisjonsforordning (EU) nr. 651/2014).

[Statsstøttereguleringen](#) setter klare begrensninger i støttegraden til disse foretakene avhengig av foretakets størrelse samt type aktivitet som utføres. Dersom søknaden innvilges vil det bli avkrevd ytterligere informasjon om både prosjektet og samarbeidspartnerne for å sikre at prosjektet opererer i tråd med regelverket.

Det forutsettes at forskningen gjennomføres i *faktisk samarbeid* slik dette er definert i statsstøttereguleringen:

"Samarbeid mellom minst to uavhengige parter for å utveksle kunnskap eller teknologi eller for å nå et felles mål på grunnlag av arbeidsdeling, der partene i fellesskap definerer omfanget av samarbeidsprosjektet, bidrar til dets gjennomføring og deler risikoer og resultater. En eller flere parter kan bære alle kostnadene for prosjektet og dermed fritta andre parter for finansiell risiko. Oppdragsforskning og yting av forskningstjenester anses ikke som en form for samarbeid."

Dersom prosjektet blir tildelt midler skal prosjektansvarlig [etablere samarbeidsavtaler med alle samarbeidspartnerne i prosjektet](#), både norske og utenlandske. Samarbeidsavtalene skal regulere gjensidige rettigheter og plikter og sikre forskningens integritet og uavhengighet. Samarbeidsavtalen skal sikre at ingen samarbeidende foretak mottar indirekte støtte fra forskningsorganisasjonen som er prosjektansvarlig eller samarbeidspartner. Samarbeidsavtalen skal derfor inneholde vilkår som sikrer at [ESAs retningslinjer for offentlig støtte til FoU](#) pkt. 28 er overholdt.

"Where collaboration projects are carried out jointly by undertakings and research organisations or research infrastructures, the Authority considers that no indirect State aid is awarded to the participating undertakings through those entities due to favorable conditions of the collaboration if one of the following conditions is fulfilled:

- b) the results of the collaboration which do not give rise to IPR may be widely disseminated and any IPR resulting from the activities of research organisations or research infrastructures are fully allocated to those entities; or
- c) any IPR resulting from the project, as well as related access rights are allocated to the different collaboration partners in a manner which adequately reflects their work packages, contributions and respective interests; or
- d) the research organisations or research infrastructures receive compensation equivalent to the market price for the IPR which result from their activities and are assigned to the participating undertakings, or to which participating undertakings are allocated access rights. The absolute amount of the value of any contribution, both financial and non-financial, of the participating undertakings to the costs of the research organisations or research infrastructures' activities that resulted in the IPR concerned, may be deducted from that compensation."

[Forskningsresultatene skal gjøres tilgjengelig ved deling og publisering i tråd med Forskningsrådets policy for åpen forskning.](#)

Forskningsrådets forutsetninger for bevilgning og utbetaling av støtte for første år og eventuelle tilsagn og utbetalinger for etterfølgende år er angitt i [Generelle vilkår for FoU-prosjekter](#).

Dersom søknaden innvilges er det krav om årlig prosjektrekningsrapport som dokumenterer påløpte prosjektkostnader og finansieringen av disse.

Arkivering av forskningsdata

Prosjektansvarlig FoU-organisasjon avgjør hvilke(n) arkivløsning(er) som skal brukes for lagring av forskningsdata som oppstår i prosjektet. Prosjektansvarlig oppgir dette i forbindelse med revidering av søknad.

Om medisinske og helsefaglige studier som involverer mennesker

For medisinske og helsefaglige studier som involverer mennesker stiller Forskningsrådet [særskilte krav og retningslinjer om prospektiv registrering av studier og offentliggjøring av resultater](#).

Opprett søknad

Aktuelle temaområder for denne utlysningen

Temaene i denne utlysningen er gruppert i nedenstående temaområder. Temaene inneholder krav og føringer som vektlegges spesielt.

Antimikrobiell resistens

50 millioner til forskning på antimikrobiell resistens i et én helse-perspektiv

Midlene skal gå til prosjekter som bidrar til samarbeid om diagnostikk, overvåkningsstrategier og smitteverntiltak på tvers av folkehelse, dyrehelse, matproduksjon og det ytre miljø for å forstå, håndtere og forebygge utvikling og spredning av antimikrobiell resistens i et én helse-perspektiv. Søknadene må være forankret i minst to sektorer for å oppfylle én helse-perspektivet.

Antimikrobiell resistens er en global helsetrussel som flytter seg over landegrensene gjennom handel, mat, mennesker, dyr og miljø og som krever en samlet innsats på tvers av fag, sektorer og teknologier for å løse kunnskapsutfordringene. Dette temaet er forankret i [Nasjonal strategi mot antibiotikaresistens \(2015-2020\) \(pdf\)](#).

Forskningsrådet vil etterstrebe god spredning i tematikk i porteføljen av prosjekter som det investeres i.

Vi prioriterer:

- søknader som har samarbeid med flere sektorer (human helse, dyrehelse, matproduksjon og/eller det ytre miljø)
- tverrfaglige søknader
- søknader som benytter bioteknologi og muliggjørende teknologier
- søknader som utvikler kunnskap om patogene bakterier som står oppført på WHOs prioriteringsliste
- søknader som har internasjonalt forskningssamarbeid og posisjonerer seg mot internasjonale midler
- søknader som har en god plan for involvering og samarbeid med relevante samfunnsaktører

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 prosent av totalkostnadene i prosjektet.
- Forskningsrådet kan bidra med å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregulverket tillater. Helseforetak regnes som forskningsorganisasjon.

Anbefalt budsjettamme per prosjekt er 8-16 millioner kroner.

BEDREHELSE programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter

- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [BEDREHELSE programplan \(pdf\)](#).

BIOTEK2021 programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [BIOTEK2021 programplan \(pdf\)](#).

BIONÆR programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [BIONÆR programplan \(pdf\)](#).

> MILJØFORSK programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Kontaktpersoner

Alexandra Bjørk-Skaflestad

Seniorrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | alb@forskningsradet.no | +4722037224 | +4748144767

Renate Margrete Simonsen

Seniorrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | rms@forskningsradet.no | +4722037334 | +4741017592

Anicke Brandt-Kjelsen

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | anb@forskningsradet.no | +4722037131 | +4795999540

Eli Ragna Tærum

Spesialrådgiver | Klima og miljø | et@forskningsradet.no | +4722037283 | +4795898412

150 millioner til bærekraftig bruk og forvaltning av arealer

Arealer under press - konsekvenser og løsninger for naturmangfold, klima, energi, jord- og skogbruk

Ifølge FNs vitenskapspaneler for natur og klima (IPBES og IPCC) er oppstykkning av landarealer, endringer i arealbruk og intensivt bruk de viktigste globale årsakene til tap av natur og naturgoder på kloden. Viktige drivere er behov for produksjon av mat og fiber, og infrastruktur til energiproduksjon og transport. I tillegg bidrar klimaendringer i økende grad til endringer i artssammensetning og press på økosystemer.

Vi må ivareta naturens evne til å levere fornybare ressurser og naturgoder. Press og knapphet på arealer og ressurser skaper utfordringer for forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig. Samtidig krever overgangen til lavutslippssamfunnet satsing på fornybar energi og nye løsninger i jord- og skogbruk. Dette illustreres av økt konfliktnivå knyttet til arealendringer som omfatter klima, miljø, energi, landbruk og urbanisering, både nasjonalt og internasjonalt.

Målet for dette temaet er å gi nytt tverrfaglig, sektorovergrepene kunnskapsgrunnlag og innovative løsninger for bærekraftig bruk og forvaltning av arealene i Norge, der miljø- og klimahensyn prioriteres.

Vi har behov for ny kunnskap og løsninger som kan implementeres raskt og/eller skaleres opp. Det åpnes for prosjekter med nyskapende problemstillinger og løsningsalternativer. Vi åpner for variasjon i prosjektstørrelse og varighet, avhengig av bredde, kompleksitet og hvilke problemstillinger prosjektsøknaden tar opp.

Dette temaet er primært rettet mot landbasert forskning inkludert ferskvann, men søknader kan inneha marine elementer hvis det er relevant for prosjektet.

Søknaden må svare på en eller flere av følgende tematiske prioriteringer:

- et bedre kunnskapsgrunnlag for å avveie ulike samfunnshensyn og treffe beslutninger som både muliggjør bærekraftig arealbruk og ivaretar naturmangfold i overgangen til et lavutslippssamfunn
- effekter av arealbruk og konsekvenser for klima og naturmangfold
- innovative arealbruksløsninger som ivaretar naturmangfold og klimahensyn

Føringer:

- Vi stiller krav om at søknaden skal inneholde en kommunikasjonsplan som demonstrerer hvordan resultatene skal komme til nytte.

Det vil bli lagt vekt på å få en balansert prosjektportefølje som dekker bredden i utlysningen og som har prosjekter av ulik størrelse og varighet.

Økte bevilgninger fra Klima- og miljødepartementet i forbindelse med Regjeringens tredje krisepakke (Prop. 127 S (2019-2020))

Forskningsrådet styrker sine utlysninger i 2020 med 75 millioner kroner til prosjekter som fremmer forskningsdrevet innovasjon på lavutslippsløsninger og/eller forskning på næringsutvikling av nye løsninger og teknologi som reduserer utslipp av klimagasser samtidig som naturmangfold ivaretas. Prosjekter under dette temaet kan være relevant for å ivareta formålet med denne ekstrabevilgningen.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelet tillater.

Kontaktpersoner

Linda Jarrett

Seniorrådgiver | Klima og miljø | lja@forskningsradet.no | +4722037404

Malin Lemberget Lund

Seniorrådgiver | Klima og miljø | m lu@forskningsradet.no | +4722037551 | +4741684765

Johannes Holmen

Seniorrådgiver | Klima og miljø | joho@forskningsradet.no | +4722037550 | +4741223164

Rune Groven

Seniorrådgiver | Bioøkonomi | rgr@forskningsradet.no | +4722037321 | +4791140488

Marte Qvenild

Seniorrådgiver | Energi | mq@forskningsradet.no | +4722037412 | +4793032818

Demokrati, styring og fornyelse

Planforskning, Innovasjon i kommunesektoren, Kommune- og regionreformene, Samfunnssikkerhet og digitalisering

Demokrati, makt og styring, Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor, Samfunnssikkerhet

25 millioner til planforskning

Forskningen skal bidra til å utvikle det kunnskapsgrunnlaget som må ligge til grunn for planlegging av en bærekraftig samfunnsutvikling etter plan- og bygningsloven. Prosjekter som kan bidra til å belyse betydningen av de juridiske virkemidlene i plandelen av loven er særlig etterspurt. Forskningen skal belyse og gi økt forståelse for hvordan ulike samfunnsinteresser, sektorlover og markedsmekanismer virker sammen og brytes mot hverandre, og hvordan de påvirker den fysiske planleggingen. Effektivitet og gjennomføringskraft i planleggingen er essensielt. Forskningen skal bidra til kunnskap som kan brukes av politikere, forvaltningen og andre samfunnsaktører.

Forskningen skal videre bidra til å bygge sterke fagmiljøer og styrke forskerutdanningen med varig og bred kompetanse av høy kvalitet. Den skal bygge videre på kunnskapen som er utviklet gjennom EVAPLAN-prosjektet som ble finansiert gjennom DEMOS og annen aktuell planforskning. Det er et mål at forskningen skal bidra til å styrke utdanningstilbudene og institusjonene innenfor planfeltet og at relevante utdanningsinstitusjoner involveres.

Vi ønsker prosjekter innenfor fire hovedtemaer. Det åpnes for at søkere kan foreslå ytterligere undertemaer som er relevante innenfor bredden av planfeltet. Det er ingen rangering mellom hovedtemaene eller underpunktene.

Plan- og bygningsloven - utvikling og bruk av det juridiske mulighetsrommet i loven og behov for nye virkemidler

- Juridiske virkemidler knyttet til plannivåene, arealformål, hensynssoner, planbestemmelser og retningslinjer
- Samspillet mellom virkemidler på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå
- Forutsetninger for transformasjon og fortetting med kvalitet. Samspill mellom og utvikling av virkemidler
- Plan- og bygningsloven som samordningslov og forholdet til relevante sektorlover
- Digitaliseringens påvirkning av viktige hensyn i plan- og bygningsloven og lovens påvirkning på mulighetene for digitalisering av planleggingen

Plan og marked - effektivitet og gjennomføringskraft i planleggingen

- Samspill mellom kommune og marked, næringsliv, eierinteresser og ulike samfunnsinteresser
- Forholdet mellom samfunnsplanleggingen, den fysiske planleggingen og den økonomiske planleggingen - konsekvenser på kort og lang sikt
- Samspill mellom kommunen og ulike aktører - betydningen av forhandlings- og avtalebaserte prosesser
- Betydningen av geodata, eiendomsinformasjon og digitale verktøy i planleggingen

FNs bærekraftsmål - planleggingens rolle i å bidra til oppfølging av relevante mål

- Hvordan miljø- og klimamessige, økonomiske og sosiale hensyn kan vektlegges og forenes
- Innovative måter å implementere bærekraftmålene på gjennom planlegging
- Kunnskapsgrunnlagets betydning for indikatorutvikling og måloppnåelse

Planleggingens kompetansegrunnlag - forhold som påvirker samfunns- og arealplanleggingen og krav til kompetanse hos ulike aktører

- Kompetanse- og kapasitetssituasjonen i offentlig sektor og i privat sektor, innenfor planlegging, kart og geodata
- Utvikling av relevant offentlig kompetanse i planlegging gjennom innovasjon, eksterne aktører eller samarbeidsordninger
- Digitaliseringens og automatiseringens betydning for kompetanseutvikling innenfor plan- og geodatafeltet

Vi forventer at søknadene inkluderer relevante nasjonale, nordiske og/eller andre internasjonale samarbeidspartnere fra forskningssektoren.

Vi prioriterer:

- Prosjekter som bidrar til å styrke utdanningstilbudene og institusjonene innenfor planfeltet og som involverer relevante utdanningsinstitusjoner
- Prosjekter som har doktorgradsstipendiater

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 20% av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.
- Det kan søkes maksimalt 10 millioner kroner fra Forskningsrådet.

DEMOS programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [DEMOS programplan \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Janike Harsheim

Spesialrådgiver | Fornylse i offentlig sektor | jh@forskningsradet.no

Anne Winsnes Rødland

Rådgiver | Fornylse i offentlig sektor | awr@forskningsradet.no

16 millioner til forskning for innovasjon i kommunesektoren

Forskningen skal belyse og gi økt forståelse for innovasjonsarbeid i kommuner og fylkeskommuner. Prosjektene skal fokusere på konkrete utfordringer og behov som kommer med innovasjonsarbeidet i kommuner og være tydelig forankret i erfaringer og utfordringer hos de kommunale partnerne i prosjektet.

Forskningen skal bidra til kunnskap som kan brukes av kommunene i deres innovasjonsarbeid og av politikere, sentralforvaltningen og andre samfunnsaktører. Forskningen skal videre bidra til å bygge sterke fagmiljøer og styrke forskerutdanningen med varig og bred kompetanse.

Vi ønsker prosjekter som utvikler kunnskap og bygger forskningskompetanse om innovasjonsprosesser i kommuner, realisering og verdiskaping av innovasjoner i kommuner og spredning av innovasjoner mellom kommuner. Se beskrivelse av de tre temaområdene nedenfor. Det vil være relevant å se på aktører, roller, kompetanseutfordringer og barrierer og drivere knyttet til disse tre temaområdene. Prosjektene skal som et minimum inkludere problemstillinger knyttet til ett av de tre temaområdene, men vi ønsker fortrinnsvis at flere av temaene inngår.

Innovasjonsprosesser i kommuner

Vi ønsker kunnskap og forskningskompetanse om innovasjonsprosesser i kommunene, fra innovasjonside til funnene tas i bruk og man henter ut gevinster, samt de underliggende elementene i denne prosessen. Relevante problemstillinger kan være knyttet til hvordan man gjennomfører hele prosessen på en best mulig måte, hvilke aktører og hvordan ulike aktører involveres, ledelseskompetanse, prosjektstyringskompetanse, innovasjonskompetanse og hvilke barrierer og drivere som avgjør om kommunen lykkes i sine innovasjonsprosesser.

Realisering av innovasjoner og gevinster

Vi ønsker kunnskap og forskningskompetanse om hvordan kommuner kan hente ut gevinster fra innovasjonsarbeid. Dette handler om hvordan kommunene får tatt i bruk ny kunnskap og nye løsninger. Det finnes mange gode verktøy for gjennomføring av prosjekter og realisering av gevinster i kommunene, men få av disse er tilpasset innovasjonsprosjekter. Relevante problemstillinger kan være knyttet til hvordan kommuner jobber med å realisere gevinster, hvordan de bruker relevante prosjekt- og innovasjonsverktøy, hvordan ulike aktører involveres, roller og ledelse i kommunen, forankring og hvem som har eierskap til innovasjoner og nye løsninger.

Prosjektene oppfordres til å komme med forslag til hvordan kommunene kan sikre at en større del av gevinstene fra innovasjonsprosjekter realiseres.

Spredning av innovasjoner

Vi ønsker kunnskap og forskningskompetanse om hvordan innovasjoner effektivt kan skaleres og spres mellom kommuner. Det kan være krevende for kommuner som gjennomfører et innovasjonsprosjekt å samtidig bruke ressurser på å sikre at også andre kommuner skal få nytte av innovasjonen. Det er også krevende for kommuner som vil gjenbruke andres innovasjoner å finne disse og få hjelp til å realisere tilsvarende gevinster i sin kommune. Det er trolig et stort uforløst potensial for spredning og deling av nye, innovative løsninger. Relevante problemstillinger kan være knyttet til hvilke metoder for spredning som kan gi stor effekt, hvordan kommunens kompetanse og læringsevne kan øke grad av spredning, barrierer og drivere for spredning, spred- og mottakerrollen, og hvilken rolle digitale løsninger eventuelt kan spille.

Vi prioriterer:

- prosjekter med flere forskningsorganisasjoner som partnere
- prosjekter med fire eller flere kommuner/fylkeskommuner som samarbeidspartnere
- prosjekter med konkrete aktiviteter for formidling og spredning til kommuner utover de som deltar i prosjektet
- prosjekter med konkrete planer om dialog med kommuner som ikke er en del av partnerskapet
- prosjekter som har doktorgradsstipendiater
- prosjekter som har internasjonalt samarbeid
- prosjekter som bidrar til å styrke relevante utdanninger

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 20% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregeverket tillater.
- Prosjektene skal ha en styringsgruppe med representanter fra samarbeidspartnere
- Prosjektet skal ha en referansegruppe fra andre kommuner for deling av kunnskap og dialog underveis.

Dere kan søke om minimum 7 millioner og maksimum 16 millioner kroner. Vi ser for oss prosjekter som søker mellom 7 og 9 millioner kroner.

FORKOMMUNE programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [FORKOMMUNE programplan \(pdf\)](#).

Kontaktperson

Marte-Eline Stryken

Seniorrådgiver | Fornylse i offentlig sektor | mes@forskningsradet.no | +4722037076 | +4793411289

14 millioner til forskning på effekter av kommune- og regionreformene

I perioden 2014–2020 har det blitt gjennomført en kommune- og regionreform. Til sammen 119 kommuner har blitt til 47 nye kommuner, og 19 fylker har blitt til 11. Det har skjedd relativt store endringer i struktur og oppgavefordeling som følge av reformprosessene, blant annet ved at oppgaver er overført til både kommuner og fylkeskommuner. Det er behov for kunnskap om hvilke overordnede effekter reformene har hatt på lokal og regional forvaltningsstruktur og system. Det vil også være interessant å studere nærmere både generalistkommunesystemet i seg selv, og om og hvordan reformene eventuelt har påvirket dette.

Vi ønsker prosjektforslag som ser på de følgende to tematiske prioriteringene:

1. overordnede effekter av kommune- og regionreformene
2. generalistkommunesystemet

Effekter på hovedmålene med reformene på enkeltkommuner og fylkeskommuner vil måles på et senere tidspunkt på grunnlag av tidligere gjennomførte nullpunktsmålinger. Kommuneloven skal evalueres i en egen prosess.

Overordnede effekter av kommune- og regionreformene på

- organisering og lokalisering av tjenester, demokrati og samarbeid
- ansvarsfordeling og forholdet mellom lokalt og regionalt nivå og nivåenes rolle
- forholdet mellom byer, senterkommuner og omlandet rundt
- forholdet mellom fylkeskommuner og mellom fylkeskommunen og fylkesmannsembetene, særlig når det gjelder samfunnsutviklingsrollen

Eksempler på relevante problemstillinger:

- I hvilken grad endrer tjenestestrukturen seg som følge av sammenslåinger, og hvordan? Hvordan bruker nye sammenslåtte kommuner ny kommunelov i møte med utfordringene ved å bli større geografisk – dvs. i hvilken grad de "sprer" de fysiske lokalisering og benytter seg av fjernmøter (digitalisering) og kommunedelsutvalg?
- Hvordan har strukturreformene påvirket samarbeidsstrukturene mellom kommuner? Hvilke samarbeidsstrukturer er oppløst, hvilke nye er inngått og hvilke samarbeidsformer benyttes? Her er det også interessant å se på hvordan de nye modellene for samarbeid i kommuneloven blir tatt i bruk og fungerer.
- Hvordan har sammenslåingene påvirket rollene til og forholdet mellom lokalt og regionalt nivå?
- Hvordan har regionreformen påvirket forholdet mellom fylkeskommunene?
- Har reformene påvirket forholdet mellom fylkesmannsembetene og fylkeskommunene? Har den påvirket andre deler av regional stat?
- Hvordan har maktforholdene mellom senterkommuner, byer og omlandet rundt blitt påvirket av strukturendringene?
- Er det variasjoner i erfaringer og effekter mellom forskjellige deler av landet og mellom forskjellige typer kommuner, for eksempel når det

gjelder sentralitet?

Generalistkommunesystemet

Generalistkommunesystemet ligger til grunn for reformene som er gjennomført. Det innebærer at alle kommuner skal være en del av det nasjonale styringssystemet, og at alle

kommuner hver for seg skal kunne fungere som generalistkommune. Det innebærer også at alle kommuner er pålagt de samme oppgavene gjennom lov, det samme finansieringssystemet gjelder for alle og lovgivingen gir de samme rammene for organisering og styring av kommunene (jf. Meld. St. 12 2011-12, s. 22).

Fylkesmennenes tilrådninger i kommunereformperioden viste at mange kommuner har utfordringer med å oppfylle generalistkommuneprinsippet på egen hånd. Det vil derfor være interessant å se nærmere på effekten reformene har hatt på kommunesystemet. Det kan her være aktuelt å se nærmere på hvilke kompensierende tiltak som benyttes for å løse generalistkommuneansvaret (kjøp fra private, samarbeid, etc.) og å få mer kunnskap om hvordan systemet fungerer i praksis og hvordan det har utviklet seg over tid.

Det skal bevilges ett Kompetanse- og samarbeidsprosjekt som dekker begge de to tematiske prioriteringene og som har en budsjetttramme på inntil 14 millioner kroner.

Det vil telle positivt om prosjektet:

- har nasjonalt og internasjonalt samarbeid
- har et tverrfaglig prosjektteam
- inkluderer et doktorgradsstipend

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

DEMOS programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [DEMOS programplan \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Janike Harsheim

Spesialrådgiver | Fornyelse i offentlig sektor | jh@forskningsradet.no

Anne Winsnes Rødland

Rådgiver | Fornyelse i offentlig sektor | awr@forskningsradet.no

50 millioner til tverrfaglig kompetansebygging og løsninger som integrerer samfunnssikkerhet og digitalisering

Midlene skal gå til prosjekter som møter samfunnets behov for økt kunnskap og innovasjon innenfor samfunnssikkerhet. Forskingen skal spesielt se på de utfordringer og problemstillinger som digitaliseringen medfører, og de muligheter som ligger i å videreutvikle og anvende kunnskap om IKT og digital sikkerhet i arbeidet med samfunnssikkerhet.

Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere forventede og uventede hendelser som rammer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av epidemier, naturfenomener, ulykker, terrorhandlinger og kriminalitet. Globalisering, klimaendringer, befolkningsvekst, økt kompleksitet og avhengighet av digitale systemer bidrar til at hensynet til samfunnssikkerhet stadig møter nye utfordringer.

Samfunnssikkerhetsarbeidet er preget av et ønske om å redusere sårbarhet og bygge robuste og tilpasningsdyktige systemer og funksjoner på ulike nivåer i samfunnet. Samfunnsfunksjonene er avhengig av at samspill mellom menneske, teknologi og organisasjoner fungerer på alle nivå. Digitaliseringen har ført til at stadig flere viktige samfunnsfunksjoner er avhengige av IKT og at utfordringer innenfor samfunnssikkerhet må møtes med kunnskap om digital sikkerhet i konvergens med andre former for sikkerhet og samhørighet. Dette krever tverrfaglig samarbeid

mellom forskjellige fagdisipliner og sluttbrukere for å utvikle gode løsninger for å forhindre uønskede hendelser, men også for å se muligheter for nyttenking og innovasjon gjennom kriser som skulle inntreffe.

Samarbeid med relevante samfunnsaktører skal sikre at kunnskapen, kompetansen og løsninger som utvikles i prosjektet treffer behovene i samfunnet og at kunnskap og løsninger skal komme til anvendelse som er til nytte for individer, organisasjoner og samfunn.

Vi prioriterer:

- prosjekter med internasjonalt samarbeid
- prosjekter med rekrutteringsstillinger
- prosjekter som bygger på et reelt samarbeid mellom partnere og sluttbruker
- prosjekter som integrerer eller bygger på resultater fra nasjonale og internasjonale prosjekter
- prosjekter som bidrar til policyutvikling og adresserer FNs bærekraftsmål og [Sendai-rammeverket](#)

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 20% av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Vi ser for oss fireårige prosjekter som søker mellom 20 og 25 millioner kroner.

Kontaktpersoner

Berit Berg Tjørhom

Spesialrådgiver | Fornylse i offentlig sektor | bbt@forskningsradet.no | +4722037480 | +4748263250

André Fossen Mlonyeni

Spesialrådgiver | Digitalisering og IKT | afm@forskningsradet.no | +4722037557 | +4791522565

Energi, transport og lavutslipp

Energi politikk, økonomi og bærekraft

Energi politikk (økonomi, samfunnsproblemer, miljøkonsekvenser og bærekraft)

30 millioner til tverrfaglig energiforskning på energipolitikk, økonomi og bærekraft

Dette temaområdet gjelder forskning innenfor temaet "Energi politikk, økonomi og bærekraft" slik det er definert i programplanen til ENERGIX. Vi ønsker prosjekter som vil bidra til langsiktig og bærekraftig utvikling av energisystemet og til å akselerere omstillingen til nullutslippssamfunnet. Visjonen om et nullutslippssamfunn innebærer at menneskeskapte klimagassutslipp blir netto null slik at klima, miljø og økosystemer stabiliseres.

Vi lyser ut midler innenfor følgende temaer:

- Politikk og økonomi, inkludert virkemidler for å gjennomføre omstillingen til nullutslippssamfunnet
- Innovasjonsteori og spredning av teknologier
- Bærekraft og ressurseffektivitet
- Samfunn og adferd

Avgrensning for utlysningen:

Vi åpner ikke for søknader som faller innenfor temaet "Arealer under press – konsekvenser og løsninger for naturmangfold, klima, energi, jord- og skogbruk". "Arealer under press" er et eget temaområde i denne utlysningen, hvor det lyses ut 150 millioner (se temaområde "Arealer under press" over).

Prosjekter som har som formål å utvikle ny kunnskap og bygge forskningskompetanse for å styrke norske næringsaktørers konkurransekraft og verdiskaping, herunder teknologiutviklingsprosjekter, kan søke utlysningen [Kompetansebyggende prosjekt for næringslivet](#) under temaområdet "Energi, transport og lavutslipp". Den utlysningen er åpen for alle temaer i ENERGIX sin programplan. Vi gjør oppmerksom på at alle som kan oppnå kravet om 20 prosent kontantfinansiering fra samarbeidspartnerne kan søke utlysningen, som for 2020 er på 120-160 millioner.

Ta kontakt med oss dersom du er i tvil om hvilket tema eller hvilken utlysning du skal søke på.

Vi prioriterer:

- prosjekter som bidrar med kunnskap og/eller løsninger som akselererer omstillingen til nullutslippssamfunnet
- prosjekter der offentlig sektor og forvaltningen er de viktigste brukerne av resultatene, og der disse bidrar vesentlig til medvirkningskravet. Andre prosjekter henvises til utlysningen Kompetansebyggende prosjekt for næringslivet
- tverrfaglig prosjekter
- prosjekter med bred involvering av relevante aktører som samarbeidspartnere. Dersom det kan begrunnes at det vil være uheldig for prosjektet at enkelte sentrale aktører deltar i konsortiet, for eksempel hvis dette kan påvirke troverdigheten til resultatene, vil ikke det at disse ikke er med som partnere trekke ned i vurderingen.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet tildeler ikke statsstøtte. Samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner må finansiere sine egne kostnader i prosjektet.
- Eventuell kontantfinansiering fra samarbeidspartnerne kan inkluderes i prosjektbudsjettet dersom dette er ønskelig, men teller ikke som del av kravet om 10% medvirkning.

ENERGIX programplan og vedlegg

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunns effekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [ENERGIX programplan og vedlegg \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Benjamin Donald Smith

Seniorrådgiver | Energi | bds@forskningsradet.no | +4722037036 | +4790406203

Marte Qvenild

Seniorrådgiver | Energi | mq@forskningsradet.no | +4722037412 | +4793032818

Global utvikling

Helse, velferd og nærings samarbeid i Barentsregionen

Utenriks og internasjonale relasjoner

30 millioner til samarbeidsprosjekter i Barentsregionen

Støtten fordeles som følger:

- 15 millioner er øremerket grensekryssende helse og velferdssamarbeid
- 15 millioner er øremerket grensekryssende nærings samarbeid

Midlene skal gå til prosjekter som vil bidra til å fremme utvikling og samarbeid innenfor helse- og velferds sektoren og til prosjekter som fremmer grensekryssende nærings utvikling og -samarbeid i nord.

Vi søker prosjekter som er med på å fornye, revitalisere, utvikle og engasjere lokalsamfunn bredt og på tvers av grenser for å skape gode bo- og levekår og bidra til økt næringsaktivitet.

Strategiske føringer:

Midler til denne utlysningen er øremerket Nordområdene/Barentsregionen og er forankret i *Scientific and thematic priorities for the High North*

Russia and Eastern Europe, kapittel 3.1 C "Social and economic development, business activity", og programplanen for UTENRIKS, kap. 5.2.3 "Economic growth, technology and development models".

Vi prioriterer:

- prosjekter som omfatter internasjonalt samarbeid i Barentsregionen
- anvendt forskning med høy grad av brukermedvirkning

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet bidrag fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 20% av totalkostnadene i prosjektet.
- Forskningsrådet kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Programdokument

Se: [Scientific and thematic priorities for the High North Russia and Eastern Europe](#)

UTENRIKS programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunns effekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [UTENRIKS programplan \(pdf på engelsk\)](#)

Kontaktpersoner

Kristin Høiby

Spesialrådgiver | Global utvikling | krho@forskningsradet.no | +4722037514 | +4790852017

Camilla Grime

Rådgiver | Global utvikling | icg@forskningsradet.no | +4722037143 | +4791322250

Hav

Havbruksforskning, Maritim forskning, Marin forskning

Havbruk, Maritim, Fiskeri, Mat - Blå sektor

80 millioner til forskning på havbruk

Midlene skal gå til prosjekter som vil bidra til langsiktig og bærekraftig utvikling av havbruksnæringen.

Vi lyser ut midler innenfor fem forskningsområder i programplanen for HAVBRUK. Under hver av de tematiske prioriteringene er det anslått hvor mange prosjekter som forventes innvilget dersom de vurderes å ha god kvalitet, men porteføljestyret vil kunne fravike denne fordelingen.

Samfunnsperspektiver, forvaltning og marked

Bakgrunnen for dette temaet er utviklingen vi har sett de siste årene med bruk av nye produksjons-systemer som landbasert matfiskproduksjon, flytende lukkede og semilukkede oppdrettsanlegg og anlegg som gjør det mulig å utnytte lokaliteter som er mer utsatt for vær og vind. Nye driftsformer stiller andre krav til organisering, kompetanse og arealbruk, og kan ha konsekvenser for sameksistens med andre brukere. Endringer i lokalisering og driftsform stiller også nye krav til regelverket og forvaltningen. Å belyse problemstillinger knyttet til dette er viktig for at

næringen skal kunne utvikle seg videre og at andre samfunnsinteresser ivaretas. Vi lyser derfor ut midler til forskning på samfunnsvitenskapelige problemstillinger knyttet til økt bruk av nye konsepter for oppdrettsproduksjon.

Det forventes innvilget én søknad innenfor dette temaet.

Fiskehelse og fiskevelferd – Lakselus og skottelus

Både laksens og lakselusas genom er sekvensert og man har kommet langt i å kartlegge egenskaper relatert til genomene. Utnyttelse av denne kunnskapen til løsninger vil trolig kreve langsiktig og grunnleggende innsats for å forstå mekanismene for hvordan parasitten gjenkjenner laksen og hvorfor laksen lar seg gjenkjenne og utnytte.

Under dette temaet vil det gis støtte til prosjekter som utvikler og utnytter kunnskap om molekylære mekanismer for lus/vert-interaksjonen. Temaet inkluderer også prosjekter som utnytter laksens genetiske variasjon til seleksjon for motstandsdyktighet mot lus. Det kan også være interessant å inkludere skottelus som er generalist i sitt vertvalg, både fordi skottelus er et økende problem i seg selv og fordi kunnskap om hvilke mekanismer som er ulike mellom luseartene kan bidra til forståelsen av lakselusas vertsspesifisitet.

Temaet er koordinert med Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF), og vi ber om at søkere oppgir om de har søkt FHF sin strategiske satsing på lakselus.

Det forventes innvilget to til fire søknader innenfor dette temaet.

Produksjonsbiologi – Robust smolt

Dødeligheten er for høy i norsk oppdrettsnæring i dag, blant annet på grunn av en for stor samlet belastning på fisken i sjøfasen. En mer robust settefisk forventes å kunne bedre velferden og redusere dødeligheten i matfiskproduksjonen av laks og regnbueørret i Norge. Timing av smoltifisering og utsett er særlig avgjørende og komplisert for store grupper fisk. De siste årenes ønske om produksjon av større settefisk har utfordret "etablerte sannheter" knyttet til smoltifisering og til at større settefisk ikke nødvendigvis er mer robuste. Vi lyser derfor ut midler til forskning for å øke forståelsen av prosessene rundt smoltifisering, sjøvannstoleranse og robusthet.

Det forventes innvilget én søknad innenfor dette temaet.

Havbruks- og foredlingsteknologi – Digitalisering

Utvikling og bruk av digitalisering representerer et stort potensial for sunn miljømessig vekst og økt verdiskaping i havbruksnæringen. Smarte algoritmer vil være nødvendig for å håndtere og utnytte de store datamengdene fra produksjons- og miljøparametere. Dette vil kunne gi bedre beslutningsgrunnlag på lokalitetsnivå, for bedriftene, for næringen generelt og for myndighetene. Digitaliseringen vil også gi forskerne bedre muligheter til å utnytte dataene fra næringen. Deling av data forutsetter at dataene er kompatible. Flere utfordringer er knyttet til standardisering av data og åpne vs. proprietære/lukka systemer. Store datamengder samles også inn om selskapenes produksjonsforhold som vil kunne gi gevinster for en samlet næring uten å gå på bekostning av konkurranseforhold mellom selskapene. Muligheter som ligger i økt digitalisering vil påvirke næringen de kommende årene. Vi lyser derfor ut midler til forskning som skal gi økt kunnskap om bruk av store datamengder og maskinlæring for økt produksjonskontroll.

Det forventes innvilget én søknad innenfor dette temaet.

Bærekraftige fôrråvarer

Tilgang på nye, bærekraftige fôrråvarer med et lavt klimaavtrykk som dekker fiskens ernæringsbehov er en av havbruksnæringens største utfordringer framover. Vi lyser ut midler til prosjekter som vil undersøke potensialet for storskala produksjon og/eller anvendelse av én eller flere nye protein- og/eller fettråvarer. Temaet åpner for alle typer råvarer, men råvaren må ha potensial til å bidra med en betydelig andel av fiskens behov for protein og/eller fett. Studier av fôrråvarenes fysiske og ernæringsmessige egnethet bør inngå i prosjektene der anvendelse i fôr studeres. Temaet er åpent for fôrråvarer både til etablerte og nye oppdrettsarter. Undersøkelser av miljø- og klimaaspekter ved fôrråvarene vil bli vektlagt i vurderingen av søknadene.

Det forventes innvilget to til fire søknader innenfor dette temaet.

Vi prioriterer:

- prosjekter med bred involvering av relevante aktører som samarbeidspartnere
- prosjekter som omfatter internasjonalt samarbeid
- prosjekter med rekrutteringsstillinger (ph.d. eller postdoktor)
- Prosjekter som viser hvordan ansvarlig forskning og innovasjon (RRI) skal etterstrebes og som tydelig beskriver hvilke tiltak som skal gjøres for å sikre RRI (se RRI-rammeverket).

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette tema vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregulverket tillater.
- Prosjekter kan søke om maksimalt 12 millioner kroner i støtte fra Forskningsrådet og med en maksimal varighet på 4 år.

HAVBRUK programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [HAVBRUK programplan \(pdf\)](#).

RRI-rammeverk

>
[RRI-rammeverk \(pdf\)](#)

Kontaktpersoner

Kjell Emil Naas

Spesialrådgiver | Hav og polar | ken@forskningsradet.no | +4722037415 | +4790165701

Inger Oline Røsvik

Seniorrådgiver | Hav og polar | ior@forskningsradet.no | +4722037532 | +4790053460

Anders Karlsson-Drangsholt

Seniorrådgiver | Hav og polar | anka@forskningsradet.no | +4722037279 | +4793221313

Anna Schytte Sigaard

Honorar | Hav og polar | ass@forskningsradet.no | +4722037289

80 millioner til maritim forskning

Midlene skal gå til prosjekter som gjennom samarbeid mellom industri og forskningsmiljø vil være med å utvikle kunnskap og bygge kompetanse som bidrar til økt konkuranseevne i den maritime næringen.

Vi lyser ut midler innenfor hele bredden av MAROFFs programplan. Programplanen har følgende temaområder:

- muligheter i havnæringene
- autonome og fjernstyrte fartøy
- digitalisering av maritim næring
- klima- og miljøvennlig maritim virksomhet
- sikkerhet til havs
- nordområdene

Vi prioriterer:

- prosjekter som tar for seg problemstillinger som er viktige for større deler av næringen og som krever at mange bedrifter og flere forskningsmiljø arbeider sammen

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som er norske maritime bedrifter (foretak) skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Samarbeidspartnere som er norske bedrifter, kan få støtte til å dekke en andel av de kostnader som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. Andelen vil være begrenset av det statsstøtteregulverket tillater. Samarbeidspartnere fra offentlig sektor, vil ikke få dekket noen andel av sine kostnader, men må finansiere sine egne kostnader i prosjektet.

MAROFF programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [MAROFFs programplan \(pdf\)](#).

Kontaktperson

Sigurd Falch

Spesialrådgiver | Transport og maritim | sf@forskningsradet.no | +4722037302 | +4792031718

60 millioner til forskning på utnyttelse og forvaltning av viltlevende marine ressurser

Midlene skal gå til prosjekter som vil bidra til langsiktig og bærekraftig utnyttelse og forvaltning av viltlevende marine ressurser. Midlene skal gå til forskning som svarer på forskningsbehov slik de er beskrevet i temaområdene 4.3. Bærekraftig høsting og verdiskaping (VERDISKAPING) og 4.4. Forvaltning og samfunnsperspektiver (SAMFUNN) i MARINFORSK sin programplan.

Midlene fordeles som følger:

- Anslagsvis 25 millioner øremerkes forskningsbehovet "Utvikle teknologi og metoder for en mer effektiv og risikobasert ressurskontroll" under forskningstemaet "Overvåkingsmetodikk og ressurskontroll" (VERDISKAPING). Dette inkluderer blant annet forskning på utvikling og bruk av teknologi, metoder og verifiserbare data, sosioøkonomiske, juridiske og andre forhold som bidrar til en mer effektiv ressurskontroll.

Det forventes innvilget to til fire søknader innenfor dette temaet.

- Anslagsvis 35 millioner lyses ut til forskning innenfor andre forskningsbehov slik de er definert under de to temaområdene 4.3. Bærekraftig høsting og verdiskaping (VERDISKAPING) og 4.4. Forvaltning og samfunnsperspektiver (SAMFUNN) i MARINFORSK sin programplan.

Det forventes innvilget tre til fem søknader innenfor disse temaene.

Vi prioriterer

- prosjekter som omfatter internasjonalt samarbeid
- prosjekter med rekrutteringsstillinger (ph.d. eller postdoktor)
- prosjekter som gir tematisk og faglig bredde innenfor den utlyste tematikken

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Denne utlysningen vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater. Prosjekter kan søke om maksimalt 12 millioner kroner i støtte fra Forskningsrådet.

MARINFORSK programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [MARINFORSKs programplan \(pdf\)](#).

Marit Heller

Seniorrådgiver | Hav og polar | mhe@forskningsradet.no | +4722037049 | +4799511616

Lars Hagbarth Andresen

Seniorrådgiver | Hav og polar | lhan@forskningsradet.no | +4722037177 | +4791747117

Helse

Oral helse, multimorbiditet og pasientsikkerhet, Folkehelse, behandling og tjenester i kommunene, Kvinners helse og kjønnsperspektiver

35 millioner kroner til oral helse, multimorbiditet og pasientsikkerhet

Midlene skal gå til prosjekter innenfor oral helse, multimorbiditet og pasientsikkerhet.

Oral helse

Det er behov for å styrke forskning på diagnostiske og behandlingsmessige aspekter av oral helse. Det offentlige har behov for kunnskap om hva som er egnet behandling gitt den enkeltes generelle sykdoms- og livssituasjon, og om hvordan tjenestene best kan organiseres for å nå frem med tilbud til målgruppene. Det er behov for å utforske grenseflatene mellom odontologi, biologi og medisin og å styrke forståelsen av at oral helse er en del av den generelle helsen. For mer, se [Regjeringens forsknings- og innovasjonsstrategi for tannhelsefeltet \(2017-2027\)](#).

Multimorbiditet

Økende alder i befolkningen og forlenget levetid hos kronisk syke bidrar til at flere pasienter har mer enn én kronisk sykdom, såkalt multimorbiditet eller multisyke. Det er viktig å få bedre kunnskap om hvordan slike pasienters enkeltsykdommer skal behandles, og om hvordan de best behandles når man tar hensyn til at de har flere sykdommer som kan være samvirkende.

Pasientsikkerhet

Pasientene skal kunne stole på at diagnostikken, behandlingen og rehabiliteringen er god, treffsikker og trygg. Det skal være kvalitet og kontinuitet i hele forløpet når pasienten er avhengig av helsehjelp fra flere instanser, så som kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Uønskede hendelser og komplikasjoner skal forekomme sjelden, og må kunne fanges opp raskt hvis de forekommer. Det er behov for og viktig å få mer kunnskap om hvordan sikkerheten til pasienten er ivaretatt gjennom diagnostikk, behandling og rehabilitering og hvordan den kan forbedres gjennom hele pasientforløpet i og mellom de ulike tjenestenivåene. Kost-nytteanalyser av forebyggende tiltak og/eller relevante tiltakspakker i [Pasientsikkerhetsprogrammet](#) knyttet til diagnostikk, behandling og rehabilitering av pasienter kan være en del av prosjektet.

I tillegg til kravet om at søknaden må ha minst to samarbeidspartnere som representerer brukere, er det også et krav at sluttbrukere skal inkluderes. I søknaden ber vi dere beskrive hvordan samarbeidspartnere og eventuelle andre brukere som innbyggere, pårørende, pasienter eller frivillige organisasjoner er involvert i planlegging, gjennomføring og utnyttelse av resultatene.

En samarbeidende organisasjon som kan ha flere roller (godkjent norsk forskningsorganisasjon og aktør i offentlig sektor) må beskrive klart i prosjektbeskrivelsen hvilken rolle den skal ha i prosjektet. En og samme aktør kan ikke ha to ulike roller i samme prosjekt.

Vi legger vekt på at prosjektets forventede nytteverdi er begrunnet i brukernes behov og i dokumenterte kunnskapshull. Virkninger av forskningen på kort og/eller mellomlang sikt skal beskrives i søknaden. Potensialet for implementering i klinisk praksis skal beskrives.

Helseøkonomiske perspektiver skal ivaretas der det er relevant.

Vi forventer at søknadene har relevante nasjonale, nordiske og/eller andre internasjonale samarbeidspartnere fra forskningssektoren.

Vi prioriterer:

- søknader om pasientnære kliniske studier
- søknader som er tverrfaglige og inkluderer samfunnsvitenskapelig og/eller humanistisk forskning
- søknader som bruker eksisterende helse- og persondata (alle typer data uavhengig av innsamlingsmetode), der det er relevant
- søknader der samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner finansierer egen deltakelse i størst mulig grad

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 % av totalkostnadene i prosjektet.
- Forskningsrådet kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendig for gjennomføring av prosjektet. For foretak (næringsliv) vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Anbefalt budsjettamme per prosjekt er 8–16 millioner kroner.

BEHANDLING programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

[BEHANDLING programplan \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Karianne Solaas

Spesialrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | kso@forskningsradet.no | +4722037084 | +4794535380

Henrietta Blankson

Spesialrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | hbl@forskningsradet.no | +4722037176 | +4792233762

170 millioner til forskning på folkehelse, behandling og tjenester i kommunene

Dette temaet omfatter programmene BEDREHELSE, BEHANDLING og HELSEVEL. Søknaden må være relevant for minst ett av programmene eller dekke temaer på tvers av to eller alle tre.

Midlene skal gå til prosjekter som kan bidra til å møte helse- og samfunnsutfordringer innenfor helsefremmende og forebyggende tiltak, behandling og/eller kommunale helse-, omsorgs- og velferdstjenester. Søknaden må være forankret i kommunale kunnskapsbehov og tjenester, og minst en samarbeidspartner må være fra kommunal sektor. Fylkeskommunene er inkludert. Potensialet for overføring av resultater og kunnskap mellom kommuner eller kommuneklynger må beskrives.

I tillegg til kravet om at søknaden må ha minst to samarbeidspartnere som representerer brukere, er det et krav også å inkludere sluttbrukere. I søknaden ber vi dere beskrive hvordan samarbeidspartnere og eventuelle andre brukere, som innbyggere, pårørende, pasienter eller frivillige organisasjoner, er involvert i planlegging, gjennomføring og utnyttelse av resultatene.

En samarbeidende organisasjon som kan ha flere roller (godkjent norsk forskningsorganisasjon og aktør i offentlig sektor) må beskrive klart i prosjektbeskrivelsen hvilken rolle de skal ha i prosjektet. En og samme aktør kan ikke ha to roller i samme prosjekt.

Vi legger vekt på at prosjektets forventede nytteverdi er begrunnet i brukernes behov og i dokumenterte kunnskapshull. Virkninger av forskningen på kort eller mellomlang sikt skal beskrives i søknaden. Potensialet for implementering i kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid, behandling og/eller kommunale helse-, omsorgs- og velferdstjenester skal beskrives.

Helseøkonomiske perspektiver skal ivaretas der det er relevant.

Vi forventer at søknadene har relevante nasjonale, nordiske og/eller andre internasjonale samarbeidspartnere fra forskningssektoren.

Vi prioriterer:

- søknader som er tverrfaglige og inkluderer samfunnsvitenskapelig og/eller humanistisk forskning
- søknader som bruker eksisterende helse- og persondata (alle typer data uavhengig av innsamlingsmetode), der det er relevant
- søknader der samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner finansierer egen deltakelse i størst mulig grad

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 % av totalkostnadene i prosjektet.
- Forskningsrådet kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendig for gjennomføring av prosjektet. For foretak (næringsliv) vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Anbefalt budsjettamme per prosjekt er 8–16 millioner kroner.

BEDREHELSE programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [BEDREHELSE programplan \(pdf\)](#).

BEHANDLING programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

[BEHANDLING programplan \(pdf\)](#).

HELSEVEL programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [HELSEVEL programplan \(pdf\)](#).

Kontaktersoner

Torbjørn Øyslebø

Seniorrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | toe@forskningsradet.no | +4722037152 | +4795279820

Karianne Solaas

Spesialrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | kso@forskningsradet.no | +4722037084 | +4794535380

Guro Eriksen

Rådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | ger@forskningsradet.no | +4722037552

Kristin Andersen

Seniorrådgiver | Fornylse i offentlig sektor | kran@forskningsradet.no | +4722037523 | +4790581647

50 millioner til forskning på kvinners helse og kjønnsperspektiver

Temaet finansieres med akkumulerte midler fra KVINNEHELSE-satsingen og er supplert med mindre beløp fra programmene BEDREHELSE, BEHANDLING og HELSEVEL.

Midlene skal gå til forskning som følger opp forskningsambisjonene i regjeringens seks løfter for bedre kvinnehelse. Vi etterspør:

- forskning som vil gi bedre kunnskap om årsaker til og tiltak mot uønskede forskjeller i helse- og tjenestetilbud mellom kvinner og menn i et livsløpsperspektiv
- forskning som vil gi bedre kunnskap om forebygging, diagnostikk, behandling og mestring av sykdommer som fører til langvarige sykemeldinger og uførhet blant kvinner
- forskning som vil gi bedre kunnskap om livssituasjonen til kvinner med stor omsorgsbyrde og om tiltak for å ivareta disse kvinnenes helse, livskvalitet og yrkesdeltakelse

I tillegg til kravet om at prosjektet må ha minst to samarbeidspartnere som representerer brukere, er det et krav også å inkludere sluttbrukere. I søknaden ber vi dere beskrive hvordan samarbeidspartnere og eventuelle andre brukere, som innbyggere, pårørende, pasienter eller frivillige organisasjoner, er involvert i planlegging, gjennomføring og utnyttelse av resultatene.

En samarbeidende organisasjon som kan ha flere roller (godkjent norsk forskningsorganisasjon og aktør i offentlig sektor) må beskrive klart i prosjektbeskrivelsen hvilken rolle de skal ha i prosjektet. En og samme aktør kan ikke ha to ulike roller i samme prosjekt.

Vi legger vekt på at prosjektets forventede nytteverdi er begrunnet i brukernes behov og i dokumenterte kunnskapshull. Virkninger av forskningen på kort eller mellomlang sikt skal beskrives i søknaden.

Helseøkonomiske perspektiver skal ivaretas der det er relevant.

Vi forventer at prosjektet har relevante nasjonale, nordiske og/eller andre internasjonale samarbeidspartnere fra forskningssektoren.

Vi prioriterer:

- søknader som er tverrfaglige og inkluderer samfunnsvitenskapelig og/eller humanistisk forskning
- søknader som bruker eksisterende helse- og persondata (alle typer data uavhengig av innsamlingsmetode), der det er relevant
- søknader der samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner finansierer egen deltakelse i størst mulig grad

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 % av totalkostnadene i prosjektet.
- Forskningsrådet kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendig for gjennomføring av prosjektet. For foretak (næringsliv) vil dette være begrenset av det statsstøtteregeverket tillater.

Anbefalt budsjetttramme per prosjekt er 8–16 millioner kroner.

Om KVINNEHELSE-programmet

>
[KVINNEHELSE - kvinners helse og kjønnsperspektiver](#)

Kontaktpersoner

Helen Engelstad Kvaalem

Seniorrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | hekv@forskningsradet.no

Berit Nygaard

Spesialrådgiver | Helseforskning og helseinnovasjon | bn@forskningsradet.no | +4722037174 | +4792657942

Klima- og polarforskning

Kulturmiljøer

Kulturminner og kulturmiljøer, Terrestrisk arealbruk og arealendring, Polar

40 millioner til forskning på kulturmiljøer – bærekraftig bruk og forvaltning i polare områder og på fastlands-Norge

Kulturminner og kulturmiljøer er møteplasser mellom fortid, nåtid og fremtid. De er høyt verdsatte miljøgoder i en verden i rask endring. Det er viktig å bevare disse kulturhistoriske verdiene i et langsiktig perspektiv. De gir tilhørighet og muligheter for verdiskapning og vekst innenfor ulike sektorer. Kulturminner og -miljøer er ofte nært knyttet til forvaltning av naturarv og naturmangfold, og samlet er de viktige for å sikre en miljømessig bærekraftig utvikling. Samtidig står kulturminner og kulturmiljøer overfor alvorlige og økende trusler. Dette handler særlig om klimaendringer og arealbruksendringer som press på arealer og konsekvenser av urbanisering og turisme. Forskning på kulturminner og kulturmiljøer er viktig for å møte store samfunns-utfordringer og styrke kunnskapsgrunnlaget for en bærekraftig utvikling og en grønn omstilling av samfunnet.

Relevante prosjekter, innenfor minst ett av følgende tematiske prioriteringer, skal bidra til ny kunnskap om bærekraftig bruk og forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer:

- hvordan forebygge negative konsekvenser av endringer i klima, arealbruk og demografi, samt skape kunnskapsgrunnlag for å møte de endringer vi står overfor
- ny bruk som kan bidra til bevaring, i nært samarbeid med eiere og andre brukere
- urfolks og lokalbefolknings kunnskap om bruk og ivaretagelse av kulturmiljøer i møte med klima-, miljø- og samfunnsendringer

Strategiske føringer:

Vi ønsker ny kunnskap om bærekraftig bruk og forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer i møte med klima-, miljø- og samfunnsendringer. Det bør legges vekt på flere- og tverrfaglige tilnærminger. Forskningen skal bidra til kunnskapsoppbygging om norske forhold.

Faglige rammer:

Dette temaet gjelder forskning både på fastlands-Norge og i polare områder (se definisjon av polare områder i Polarprogrammets programplan side 6-7). For fastlands-Norge gis det primært støtte til terrestrisk forskning, men marine problemstillinger kan inkluderes. I polare områder kan det gis støtte til både marine og terrestriske problemstillinger. Vi åpner for prosjekter i polare områder, på fastlands-Norge, eller som inkluderer både fastlands-Norge og polar områder. Vi vil ikke finansiere prosjekter der hovedtemaet er forskning og utvikling av teknologier eller teknikker for restaurering/bevaring.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 % av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Vi vil tentativt finansiere fire til seks prosjekter. Det vil bli lagt vekt på å få en balansert prosjektportefølje som besvarer bredden i de temaene som her lyses ut.

> MILJØFORSK programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

POLARPROG programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [POLARPROG programplan \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Eli Ragna Tærum

Spesialrådgiver | Klima og miljø | et@forskningsradet.no | +4722037283 | +4795898412

Jon L. Fuglestad

Seniorrådgiver | Hav og polar | jlf@forskningsradet.no | +4722037133 | +4793025460

Landbasert mat, miljø og bioressurser

Matsystemer, Farlig avfall, Kulturmiljøer, Jordbruk og matindustri, Sirkulære verdikjeder for plast

Bioøkonomi, Næringsmiddel og foredling, Global matsikkerhet, Sirkulær økonomi, Terrestrisk forurensning inkl. miljøgifter, Kulturminner og kulturmiljøer, Terrestrisk arealbruk og arealendring, Landbruk, Skog, Polar, Mat

120 millioner til forskning på landbaserte matsystemer

Vi lyser ut midler til store transfaglige, grenseoverskridende prosjekter som utvikler nye former for samspill hvor brukere og øvrige interessenter går sammen som partnere med forskningsmiljøene. Prosjektene skal ha en helhetlig tilnærming til landbaserte matsystemer.

En av samfunnsutfordringene er å produsere nok og riktig mat til en voksende befolkning samtidig som klimagassutslippene fra de ulike matsystemene må reduseres og biologisk mangfold ivaretas. Bærekraftige matsystemer bidrar til å sikre et økonomisk, sosialt og miljømessig fundament for fremtiden. De skal sørge for matsikkerhet og sunn ernæring, også til kommende generasjoner. Kunnskapen som genereres vil kunne ha overføringsverdi til det internasjonale fellesskapet. Bærekraftige matsystemer der produksjon, prosessering, distribusjon og konsum ses under ett, slik at samlede effekter av disse kan vurderes, er sentralt. Det er behov for kunnskap for bedre å forstå hva som kan endres og hvordan.

Prosjektene skal gi kunnskap om hvordan de ulike leddene i matsystemene virker sammen, og hvilke deler av systemet som kan og bør transformeres. Disse endringene skal kunne bidra til mer bærekraftig ressursforvaltning i Norge og/eller endringer i nasjonale kostholdsvaner for å oppnå bedre folkehelse. Vi ønsker prosjekter som skal ta for seg samspillet mellom ulike ledd i ett matsystem og/eller samspillet mellom ulike matsystemer. Midlene skal gå til prosjekter som vil bidra til langsiktige og bærekraftige matsystemer, som fremmer et konkurransedyktig norsk næringsliv og er med på å omstille Norge og verden.

Matsystemer forstås som verdikjeden fra jord til bord og tilbake til jord. Den inkluderer alle materialer og prosesser, lover, regelverk og rammebetingelser, og all infrastruktur som er knyttet til landbruk, foredling, transport, markedsføring, distribusjon og salg, forbruk av matvarer, matsvinn, samt sosioøkonomiske og miljømessige konsekvenser.

Vi lyser ut midler til store prosjekter i størrelsesorden 20-30 millioner kroner. Deler av prosjektet kan ha høy risiko og undersøke muligheter for radikale endringer. Vi oppfordrer til internasjonalt samarbeid dersom det er hensiktsmessig for prosjektet. Bruk av bioteknologisk kompetanse og metodikk kan være nyskapende. Det er derfor ønskelig med prosjekter som tar i bruk og utvikler den bioteknologiske verktøykassa der det er relevant.

Det vil etterstrebnes en god spredning i tematikk i porteføljen av prosjekter som det investeres i innenfor dette temaet.

Krav til prosjektene:

- Prosjektet skal omfatte minst ett av de tre omkringliggende temaene klima, miljø og helse, men kan gjerne inkludere flere.
- Prosjektene skal være transdisiplinære* og ha en helhetlig tilnærming.
- Prosjektet skal inneholde minimum ett case fra det eksisterende landbaserte matsystemet i Norge.
- Ansvarlig forskning og innovasjon (RRI) skal etterstrebnes og tiltak for hvordan det gjøres skal omtales i prosjektbeskrivelsen.
- Prosjektene skal ha minimum én rekrutteringsstilling.

Økte bevilgninger fra Klima- og miljødepartementet i forbindelse med Regjeringens tredje krisepakke (Prop. 127 S (2019-2020))

Forskningsrådet styrker sine utlysninger i 2020 med 75 millioner kroner til prosjekter som fremmer forskningsdrevet innovasjon på lavutslippsløsninger og/eller forskning på næringsutvikling av nye løsninger og teknologi som reduserer utslipp av klimagasser samtidig som naturmangfold ivaretas. Prosjekter under dette temaet kan være relevant for å ivareta formålet med denne ekstrabevilgningen.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset til det statsstøtteregelverket tillater.

*Transdisiplinærforskning er tverrfaglig forskning som utvides til å inkludere mennesker utenfor academia, i den hensikt å løse viktige samfunnsproblemer. Dette oppnår man gjennom å krysse faggrensene og gjennom å koble ulike typer kunnskap: Vitenskapelig kunnskap, leg-kunnskap og kunnskap fra praksisfeltet. Transdisiplinæritet engasjerer en bred gruppe av interessenter, inklusive policyutviklere. Den tar også hensyn til borgernes meninger. Deltakerne blir samskapere (co-creators og co-producers) av kunnskap (Lemos, 2005).

BIONÆR programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [BIONÆR programplan \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Anicke Brandt-Kjelsen

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | anb@forskningsradet.no | +4722037131 | +4795999540

Mona Gravningen Rygh

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | mgr@forskningsradet.no | +4722037318 | +4797630301

Siri AnzjønSpesialrådgiver | Bioøkonomi | sia@forskningsradet.no | +4722037098 | +4747400171**Tina Rebecca Hov-Gylthe**Rådgiver | Bioøkonomi | trhg@forskningsradet.no | +4722037096 | +4792811596**40 millioner til forskning på ressurseffektiv avfallshåndtering og håndtering av farlig avfall**

I en sirkulær økonomi vil ressurser utnyttes på en slik måte at de gir samfunnet høyest mulig verdi og er til nytte lengst mulig. Dette innebærer å holde produkter, materialer og ressurser i omløp så lenge som mulig. Enhver form for avfall regnes som ressurser på avveie. For å øke gjenvinningsgraden er det behov for å videreutvikle ressurseffektive løsninger for gjenvinning som sikrer høy oppslutning og høy kvalitet på ressurser fra avfall.

Avfall som kan føre til alvorlig forurensning og/eller skader på helse og miljø regnes som farlig avfall, og det er særskilte krav til hvordan slikt avfall skal behandles. Det meste av det farlige avfallet går i dag til deponering eller forbrenning, noe som betyr at verdifulle materialressurser i det farlige avfallet går tapt. Med forbedret teknologi og økt kunnskap kan større deler av avfallet som inneholder miljøgifter behandles slik at miljøgiftkomponentene kan skilles ut mens resten kan materialgjenvinnes.

Søknaden må svare på ett eller flere av de prioriterte forskningsbehovene:

- Hvordan ser fremtidens løsninger for ressurseffektiv avfallshåndtering ut? Eksempler på problemstillinger er hva som kan øke gjenbruksgraden og resirkuleringen av ulike produkter og materialer, inkludert farlig avfall.
- Hva kan stimulere til forebygging av farlig avfall? For eksempel gjennom å erstatte farlige komponenter i produkter.
- Hvordan kan materialgjenvinningsgraden av farlig avfall økes uten at miljøgifter blir med videre i kretsløpet? For eksempel, hvordan kan vi skille ut miljøgifter før produkter gjenbrukes eller resirkuleres?

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregeverket tillater.

Kontaktperson**Inger Austrem**Seniorrådgiver | Hav og polar | ina@forskningsradet.no | +4722037357 | +4747076646**Brage Kjeldby**Seniorrådgiver | Klima og miljø | bkj@forskningsradet.no | +4798025982**40 millioner til forskning på kulturmiljøer – bærekraftig bruk og forvaltning i polare områder og på fastlands-Norge**

Kulturminner og kulturmiljøer er møteplasser mellom fortid, nåtid og fremtid. De er høyt verdsette miljøgoder i en verden i rask endring. Det er viktig å bevare disse kulturhistoriske verdiene i et langsiktig perspektiv. De gir tilhørighet og muligheter for verdiskapning og vekst innenfor ulike sektorer. Kulturminner og -miljøer er ofte nært knyttet til forvaltning av naturarv og naturmangfold, og samlet er de viktige for å sikre en miljømessig bærekraftig utvikling. Samtidig står kulturminner og kulturmiljøer overfor alvorlige og økende trusler. Dette handler særlig om klimaendringer og arealbruksendringer som press på arealer og konsekvenser av urbanisering og turisme. Forskning på kulturminner og kulturmiljøer er viktig for å møte store samfunns-utfordringer og styrke kunnskapsgrunnlaget for en bærekraftig utvikling og en grønn omstilling av samfunnet.

Relevante prosjekter, innenfor minst ett av følgende tematiske prioriteringer, skal bidra til ny kunnskap om bærekraftig bruk og forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer:

- hvordan forebygge negative konsekvenser av endringer i klima, arealbruk og demografi, samt skape kunnskapsgrunnlag for å møte de endringer vi står overfor
- ny bruk som kan bidra til bevaring, i nært samarbeid med eiere og andre brukere
- urfolks og lokalbefolknings kunnskap om bruk og ivaretagelse av kulturmiljøer i møte med klima-, miljø- og samfunnsendringer

Strategiske føringer:

Vi ønsker ny kunnskap om bærekraftig bruk og forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer i møte med klima-, miljø- og samfunnsendringer. Det

bør legges vekt på flere- og tverrfaglige tilnærminger. Forskningen skal bidra til kunnskapsoppbygging om norske forhold.

Faglige rammer:

Dette temaet gjelder forskning både på fastlands-Norge og i polare områder (se definisjon av polare områder i Polarprogrammets programplan side 6-7). For fastlands-Norge gis det primært støtte til terrestrisk forskning, men marine problemstillinger kan inkluderes. I polare områder kan det gis støtte til både marine og terrestriske problemstillinger. Vi åpner for prosjekter i polare områder, på fastlands-Norge, eller som inkluderer både fastlands-Norge og polar områder. Vi vil ikke finansiere prosjekter der hovedtemaet er forskning og utvikling av teknologier eller teknikker for restaurering/bevaring.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 % av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Vi vil tentativt finansiere fire til seks prosjekter. Det vil bli lagt vekt på å få en balansert prosjektportefølje som besvarer bredden i de temaene som her lyses ut.

> MILJØFORSK programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

POLARPROG programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [POLARPROG programplan \(pdf\)](#).

Kontaktpersoner

Eli Ragna Tærum

Spesialrådgiver | Klima og miljø | et@forskningsradet.no | +4722037283 | +4795898412

Jon L. Fuglestad

Seniorrådgiver | Hav og polar | jlf@forskningsradet.no | +4722037133 | +4793025460

100 millioner til forskning på mat og landbruk fra Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri

Midlene skal gå til prosjekter som bidrar til langsiktig og bærekraftig utvikling av landbruket i hele landet, økt verdiskaping og et landbruk med lavere utslipp av klimagasser. I tillegg ønsker vi å støtte et prosjekt om fangvekster som klimatiltak, jf. føringer i årets jordbruksoppgjør.

I henhold til Meld. St. 11 (2016-2017) og Prop 1 S (2019-2020) har norsk landbrukspolitikk fire overordnede målområder som er knyttet til jordbruk og matproduksjon: matsikkerhet og beredskap, landbruk i hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Forskningen skal bidra til å nå de landbrukspolitiske målene. Søknader må vise til eksisterende utfordringer, problemstillinger og kunnskapshull og hvordan prosjektet konkret vil svare på disse og medvirke til at målene i landbrukspolitikken kan nås.

Det vises spesielt til utfordringer og kunnskapsbehov som pekes på i kunnskapsnotatene om [mattrygghet, dyrevelferd og dyrehelse](#) og [plantehelelse](#) som ble utarbeidet i 2019 på oppdrag fra Forskningsrådet.

Matsikkerhet og beredskap

Hovedmålene knyttet til matsikkerhet og beredskap er å sikre forbrukerne trygg mat og styrke matvareberedskapen. Gjennom satsing på avl, forskning og utdanning skal utnyttelsen av de biologiske ressursene økes. God dyre- og plantehelse og god dyrevelferd er grunnlaget for nok og trygg mat.

Følgende områder er særlig relevante:

- norsk landbruks forsyningsevne i krisesituasjoner
- økt produksjon og utnyttelse av norske fôrressurser
- forhold som påvirker matjordas produksjonsevne (jordhelse)
- antiresistensstrategier mot planteskadegjørere i jord- og hagebruk og mot sykdomsfremmende organismer i husdyrholdet
- sammenheng mellom redusert matsvinn og mattrygghet
- vurderinger av matsikkerhet ved endringer i kosthold, ernæring og forbruk, nye krav til emballasje, samt nye omsetningsformer og distribusjonskanaler

Landbruk i hele landet

Landbruk i hele landet kan oppnås ved å legge til rette for et mangfoldig landbruk med en variert bruksstruktur og geografisk produksjonsdeling som gir muligheter for bosetting i hele landet. Tiltak for økt bruk av jord- og beiteressursene og tiltak som sørger for rekruttering til næringa i hele landet kan bidra til dette.

Følgende områder er særlig relevante:

- økt beitebruk i utmarka
- kunnskap som kan bidra til å styrke utdanningstilbudet og øke rekrutteringa til landbruket og matindustrien
- kunnskap om muligheten for å nå de landbrukspolitiske målene gjennom effektiv innretning av markedsordningene og landbrukspolitiske virkemidler rettet mot marked, verdikjeden, produksjon, miljø og klima

Økt verdiskaping

Landbrukspolitikken skal legge til rette for bonden sine inntektsmuligheter og evne til å investere i gården og bidra til en effektiv og lønnsom utnyttning av gården sine samla ressurser. Markedsbaserte produksjonsmuligheter må utnyttes og verdikjeden for mat må være kostnadseffektiv og konkurransedyktig. Norge som matnasjon må videreutvikles.

Følgende områder er særlig relevante:

- utvikle kunnskap og metoder for økt utnyttelse av restråstoffer i verdikjeden for mat og drikke til utvikling av nye og lønnsomme produkter.
- kartlegge muligheter for økt norsk matproduksjon og konkurransedyktighet for de landbruksbaserte mat- og drikkenæringene i et marked i endring.
- hvordan videreutvikle Norge som matnasjon
- utvikling av ny teknologi og nye metoder som bidrar til effektivisering i alle ledd i verdikjeden, eksempelvis automatisering, robotisering, informasjonsteknologi og sensorteknologi
- videreutvikling av metoder og samarbeidsløsninger for innsamling, analyse og bruk av store datamengder.

Bærekraftig landbruk med reduserte klimagassutslipp

Et bærekraftig landbruk innebærer bærekraftig bruk og et sterkt vern av landbruket sitt areal- og ressursgrunnlag. Kulturlandskapet og naturmangfoldet må ivaretas og forurensing og klimagassutslipp fra landbruket må reduseres. CO₂-opptaket må økes og gode klimatilpasninger må gjennomføres.

Følgende områder er særlig relevante:

- ny kunnskap og metoder som bidrar til reduserte klimagassutslipp og økt karbonbinding i landbrukets verdikjeder
- framskaffelse av ny kunnskap om klimatilpasset produksjon og utvikling av tilpasningsstrategier for økt norsk matproduksjon og matsikkerhet i møte med nye klimatiske forhold og utfordringer
- framskaffelse av kunnskapsgrunnlag om ulike produksjoners klimapåvirkning
- kartlegging og å løse miljøutfordringer som følge av jordbrukets påvirkning på økosystem, vannmiljø og naturmangfold
- bidra til løsninger på plantevernutfordringer knyttet til utvikling av resistens, import av skadegjørere og fremmede invaderende arter, og plantevernmidlers påvirkning på miljø og jordkvalitet

Fangvekster som klimatiltak

I årets jordbruksoppgjør var det enighet om å prioritere forskning på fangvekster, som er et aktuelt klimatiltak. Tiltaket bokføres per nå ikke i klimagassregnskapet fordi det ikke er gjort tilstrekkelige med forsøk i Norge som dokumenterer klimaeffekten av tiltaket. Det trengs målinger under norske forhold for å kunne forbedre kunnskapsgrunnlaget når det gjelder fangvekstenes karbonlagringseffekt og virkning på lystgassutslipp. Det er også behov for å vurdere aktuelle arter, såtider og dyrkingsmetoder som gir sikker dyrking og ønsket klima-effekt under norske forhold. Det er ønskelig å **innvilge ett prosjekt på dette temaet**.

Følgende føringer vil inngå i relevansvurderingen:

- Forskningen skal være tilpasset norske forhold.
- Søknader med tverrfaglig samarbeid vurderes positivt.
- Søknadene bør inkludere økonomiske og samfunnmessige perspektiver der dette er aktuelt, eksempelvis kost-nytteanalyser og risikovurderinger.
- Resultatene fra forskningen skal komme næringa til nytte så raskt som mulig. Nyskapende og brukervennlige formidlingstiltak vurderes

positivt.

- Aktører fra landbruks- og matnæringa må være betydelig involvert i prosjektet for å sikre nærings- og samfunnmessig relevans.
- Samarbeid mellom aktører fra havbruksnæringa og landbruket vil kunne telle positivt der det er aktuelt, såfremt næringsaktører fra den jordbruksbaserte verdikjeden fortsatt er betydelig involvert i prosjektet.

Prosjektene finansieres av næringa selv ved innbetaling av forskningsavgift på landbruksprodukter og overføringer over jordbruksavtalen. Porteføljevurderingen vil vektlegge næringas kunnskapsbehov, balansen mellom de fire angitte målområdene, pågående forskning og bransjefordeling.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere fra næringslivet (bedrifter, næringsorganisasjoner m.m.) skal utgjøre minimum 20% av totalkostnadene i prosjektet.
- Medvirkning fra offentlige aktører vil ikke inngå i kravet om 20 % medvirkning, men vil kunne telle positivt der det er relevant.
- Dette temaet tildeler ikke statsstøtte. Samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner må finansiere sine egne kostnader i prosjektet.
- Unntaksvis kan kravet til medvirkning fra næringslivet modereres. Dette gjelder prosjekter som ivaretar viktige kollektive kunnskapsbehov for hele næringen, særlig innenfor miljø, klima og dyrevelferd, hvor deltakelse ikke kan forventes fra enkeltaktører. Brukerforankring og -medvirkning må fortsatt være god i prosjektet, og årsaken til at 20 %-kravet ikke er innfridd må begrunnes godt.

Vi vil anslagsvis finansiere åtte til tolv prosjekter. Det vil bli lagt vekt på å få en balansert prosjektportefølje som besvarer bredden i de temaene som her lyses ut.

Les mer

>
[Informasjon om FFL/JA](#)

Kontaktpersoner

Siri Anzjøn

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | sia@forskningsradet.no | +4722037098 | +4747400171

Heidi Engeset

Landbruksdirektoratet | heidi.engeset@landbruksdirektoratet.no | 78606148

Eline Kvamme Hagen

Landbruksdirektoratet | eline.kvamme.hagen@landbruksdirektoratet.no | 78606158

30 millioner til forskning på sirkulære verdikjeder for produkter som inneholder plast

Forbruket av plast har økt jevnt de siste 50 årene, noe som har bidratt til at samfunnet vårt er fullt av plast. Midlene skal gå til prosjekter som er med på å utvikle sirkulære verdikjeder for å øke plastens ressurseffektivitet. Dette innebærer å ta hensyn til materialets verdi gjennom hele kretsløpet, og å utvikle verdikjedene slik at ressursene utnyttes best mulig. Løsninger kan for eksempel ha elementer av design for gjenvinning og bruk av resirkulert materiale og kan også innebære utvikling av verdikjedene, herunder nye forretningsmodeller, innsamling, sortering og gjenvinning.

Nye sirkulære verdikjeder krever både bedre design av produkter og utvikling av ny gjenvinningsteknologi og markeder. Det er avgjørende at forskere i samarbeid med produsenter og resten av verdikjeden utvikler morgendagens verdikjeder. Det selges for eksempel rundt 80 000 tonn tekstiler hvert år i Norge, hvorav en stor andel er lagd av plast. Tekstiler som inneholder plast kan utgjøre så mye som 5 % av de årlige mengdene plastavfall i Norge. Tekstilprodukter med plast er ikke nødvendigvis designet for å kunne materialgjenvinnes på en effektiv måte når de byttes eller (i beste fall) slites ut. En stor andel av tekstilene går til forbrenning og ut av kretsløpet.

Tekstiler som inneholder plast er med andre ord en viktig produktgruppe, men det er tilsvarende utfordringer når det gjelder for eksempel plastrmøbler, kunstgressbaner og fiskeredskaper.

Vi ønsker søknader med potensial for å redusere mengdene plast som i dag går til energiutnyttelse, deponi eller havner på avveie. Prosjektets forventede effekt skal kvantifiseres så fremt dette er relevant/mulig.

Forskningsbehov

Søknaden må svare på ett eller flere av følgende forskningsbehov, og det må framkomme tydelig i prosjektbeskrivelsens innledning (Relevance to the call) hvilken eller hvilke av forskningsbehovene søknaden retter seg mot:

- Hvordan kan nye sirkulære forretningsmodeller for produkter av plast og/eller reguleringer gi langsiktig verdiskaping og positive miljøeffekter? Hvordan kan for eksempel utvidet produsentansvar eller produkteierskap (product ownership) bidra til dette?
- Hvilke løsninger og/eller forbedrede prosesser kan bidra til økt ressursutnyttelse av forskjellige typer plastprodukter, for eksempel tekstiler av plast, plastrmøbler og plastkomponentene i kunstgressbaner?

Vi prioriterer:

- prosjekter med partnere fra ulike deler av verdikjeden blir prioritert, og særlig vektlegges involvering av designere/produsenter

Det vil bli lagt vekt på å få en balansert portefølje som gjenspeiler bredden i de prioriterte forskningsbehovene.

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Utlysningen er samfinansiert med Handelens Miljøfond som dermed også har en rådgivende rolle i innstillingen av de beste søknadene. Handelens Miljøfond vil derfor få innsyn i søknadene som er aktuelle for finansiering.

Kontaktpersoner

Inger Austrem

Seniorrådgiver | Hav og polar | ina@forskningsradet.no | +4722037357 | +4747076646

Brage Kjeldby

Seniorrådgiver | Klima og miljø | bkj@forskningsradet.no | +4798025982

Muliggjørende teknologier

Bioteknologi, Samfunnssikkerhet og digitalisering

Bioteknologi, IKT forskningsområde

55 millioner til nyskapende bioteknologi som støtter opp under utvikling av bioøkonomien

Formålet med temaet er å styrke bioteknologiens rolle i å utvikle bioøkonomien. Midlene skal finansiere nyskapende prosjekter ved universiteter og institutter som utvikler og anvender bioteknologisk kunnskap og metodikk. Prosjekter under andre bioøkonomirelevante temaområder i denne utlysningen, og som oppfyller de strategiske føringene gitt her, vil kunne bevilges under dette temaområdet.

Strategiske føringer:

- Prosjektet skal utvikle bioteknologisk kunnskap og metodikk som er avgjørende for å nå prosjektets målsetninger.
- Prosjektet må støtte opp under ett eller flere aspekter som er relevant for utvikling av bioøkonomien som beskrevet i [Regjeringens bioøkonomistrategi "Kjente ressurser – uante muligheter" \(pdf\)](#).
- Prosjekter som retter seg mot utfordringer innenfor temaene "Hav" og "Landbasert mat, miljø og bioressurser" vil bli prioritert.
- Ansvarlig forskning og innovasjon (RRI) skal etterstrebes og tiltak for hvordan det gjøres skal omtales i prosjektbeskrivelsen (se RRI-rammeverket).

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Dette temaet vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

BIOTEK2021 programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer

- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [BIOTEK2021 programplan \(pdf\)](#).

RRI-rammeverk

>
[RRI-rammeverk \(pdf\)](#)

Kontaktpersoner

Steinar Bergseth

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | stb@forskningsradet.no | +4722037323 | +4797066883

Øystein Rønning

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | oro@forskningsradet.no | +4722037106 | +4791623960

Jacob Edward Wang

Spesialrådgiver | Bioøkonomi | jew@forskningsradet.no | +4722037325 | +4793282102

50 millioner til tverrfaglig kompetansebygging og løsninger som integrerer samfunnssikkerhet og digitalisering

Midlene skal gå til prosjekter som møter samfunnets behov for økt kunnskap og innovasjon innenfor samfunnssikkerhet. Forskningen skal spesielt se på de utfordringer og problemstillinger som digitaliseringen medfører, og de muligheter som ligger i å videreutvikle og anvende kunnskap om IKT og digital sikkerhet i arbeidet med samfunnssikkerhet.

Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere forventede og uventede hendelser som rammer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av epidemier, naturfenomener, ulykker, terrorhandlinger og kriminalitet. Globalisering, klimaendringer, befolkningsvekst, økt kompleksitet og avhengighet av digitale systemer bidrar til at hensynet til samfunnssikkerhet stadig møter nye utfordringer.

Samfunnssikkerhetsarbeidet er preget av et ønske om å redusere sårbarhet og bygge robuste og tilpasningsdyktige systemer og funksjoner på ulike nivåer i samfunnet. Samfunnsfunksjonene er avhengig av at samspill mellom menneske, teknologi og organisasjoner fungerer på alle nivå. Digitaliseringen har ført til at stadig flere viktige samfunnsfunksjoner er avhengige av IKT og at utfordringer innenfor samfunnssikkerhet må møtes med kunnskap om digital sikkerhet i konvergens med andre former for sikkerhet og samholdighet. Dette krever tverrfaglig samarbeid mellom forskjellige fagdisipliner og sluttbrukere for å utvikle gode løsninger for å forhindre uønskede hendelser, men også for å se muligheter for nytenking og innovasjon gjennom kriser som skulle inntreffe.

Samarbeid med relevante samfunnsaktører skal sikre at kunnskapen, kompetansen og løsninger som utvikles i prosjektet treffer behovene i samfunnet og at kunnskap og løsninger skal komme til anvendelse som er til nytte for individer, organisasjoner og samfunn.

Vi prioriterer:

- prosjekter med internasjonalt samarbeid
- prosjekter med rekrutteringsstillinger
- prosjekter som bygger på et reelt samarbeid mellom partnere og sluttbruker
- prosjekter som integrerer eller bygger på resultater fra nasjonale og internasjonale prosjekter
- prosjekter som bidrar til policyutvikling og adresserer FNs bærekraftsmål og [Sendai-rammeverket](#)

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 20% av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi kan bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.

Vi ser for oss fireårige prosjekter som søker mellom 20 og 25 millioner kroner.

Kontaktpersoner

Berit Berg Tjørhom

Spesialrådgiver | Fornyelse i offentlig sektor | bbt@forskningsradet.no | +4722037480 | +4748263250

André Fossen Mlonyeni

Spesialrådgiver | Digitalisering og IKT | afm@forskningsradet.no | +4722037557 | +4791522565

Utdanning og kompetanse

Grunnskolelærerutdanningene, Effekter av tiltak

Undervisning og læring, Profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse

40 millioner til forskning ved grunnskolelærerutdanningene

Universiteter og høyskoler som utdanner grunnskolelærere (GLU 1-10) kan søke. Det kan søkes om inntil 12 millioner kroner.

Formålet med utlysningen er å styrke forskningen og samspillet mellom lærerutdanningene, forskningsmiljøene og praksisfeltet, og forskningen skal ha base i grunnskolelærerutdanningenes fagmiljøer. Vi finansierer prosjekter i didaktikk som kan bidra til å spisse relevant kunnskapsproduksjon, samtidig som den bygger forskningsbase og veiledningskompetanse i lærerutdanningene.

Vi lyser ut midler innenfor temaområde A og B i programplanen til FINNUT:

A: Læringsprosesser, vurderingsformer og læringsutbytte

B: Praksis, profesjonsutøvelse og kompetanseutvikling

Vi ønsker prosjekter om undervisning og læring i alle skolefag og etterspør forskning innenfor didaktikk. Vi etterspør spesielt prosjekter innenfor engelsk og matematikk. Prosjektene kan også være fagoverskridende og belyse problemstillinger på tvers av skolefag og mellom skolefag. Prosjekter innenfor område B i programplanen må ses i sammenheng med programplanens temaområde A.

Strategiske føringer:

For å sikre god forankring i profesjonsfeltet bør aktører i skolen være involverte. Vi ønsker samarbeid mellom flere læresteder/institusjoner for å sikre god spredning av resultater. Andre relevante fagmiljøer trekkes inn dersom det bidrar til måloppnåelse.

Prosjektet skal ha base i grunnskolelærerutdanningenes fagmiljøer og skal ha nytteverdi for lærerutdanningen og profesjonsutøvelsen.

Forskningen skal styrke strategisk viktige forskningsområder for lærerutdanningen, samt møte faktiske og framtidige kompetansebehov.

Vi prioriterer:

- prosjekter som har nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid
- prosjekter som involverer lærerstudenter
- prosjekter som har doktorgradsstipendiater
- prosjekter som har intensjon om samarbeid med relevante doktorgradsstipendiater med midler fra [Offentlig sektor ph.d.-ordningen](#)

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10 % av totalkostnadene i prosjektet. Samarbeidspartnere kan for eksempel være skoler og/eller skoleeier.
- Vi dekker kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregulverket tillater.

FINNUT programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [FINNUT programplan \(pdf\)](#).

Kontaktperson

Tone Merete Holtan

Seniorrådgiver | Velferd og utdanning | tmho@forskningsradet.no | +4722037020 | +4741476376

90 millioner til forskning på effekter av tiltak for økt kvalitet i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Det kan søkes om inntil 20 millioner kroner til prosjekter som skal måle effekter av tiltak for økt kvalitet i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Tiltaket skal utformes på en måte som gjør at effekten kan undersøkes gjennom effektevalueringer, fortrinnsvis randomiserte, kontrollerte studier (RCT) eller ved kvasi-eksperimentelle design. Vi finansierer både prosjekter som ønsker å prøve ut nye tiltak gjennom en piloteringsfase for så å prøve ut tiltaket i større skala og prosjekter som har vært gjennom en piloteringsfase.

Vi lyser ut midler innenfor temaområde A, B og C i programplanen til FINNUT:

- A. Læringsprosesser, vurderingsformer og læringsutbytte
- B. Praksis, profesjonsutøvelse og kompetanseutvikling
- C. Styring, ledelse, organisering og resultatoppnåelse

Også prosjekter som ser på overgangene mellom nivåene i utdanningsløpet er relevante.

Strategiske føringer:

Vi finansierer prosjekter der forskere og lokale barnehage og/eller skoleeiere sammen prøver ut og evaluerer effekter av tiltak for økt kvalitet. Det er opp til forskere og barnehage/skoleeiere å utforme innholdet i prosjektet. Det må være klart definert hva innholdet i tiltaket er, hvem målgruppen er, hva som skal måles og hvordan det skal forankres og implementeres, før tiltaket prøves ut.

Prosjektene skal:

- gi kunnskap gjennom en implementerings- og prosessevaluering som forklarer hvorfor tiltaket har effekt
- gi kunnskap om hvordan tiltaket(ene) ble forankret og implementert i barnehagen og/eller skolen
- gi informasjon om kostnadseffektiviteten av tiltak

Vi prioriterer:

- prosjekter der intervensjonen omfatter flere barnehager/skoler
- prosjekter med rekrutteringsstillinger
- prosjekter med internasjonalt samarbeid
- prosjekter som inngår samarbeid med relevante doktorgradsstipendiater med midler fra [Offentlig sektor ph.d.-ordningen](#)

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi dekker kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregelverket tillater.
- Vi dekker kostnader knyttet til gjennomføringen og iverksettelsen av tiltaket/intervensjonen.
- Vi dekker kostnader knyttet til en medarbeider fra barnehage/skoleeier som koordinerer deres arbeid i prosjektet.

FINNUT programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunns effekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [FINNUT programplan \(pdf\)](#).

Kontaktperson

Hilde Rønning

Seniorrådgiver | Velferd og utdanning | hro@forskningsradet.no | +4722037397 | +4797567054

Velferd, kultur og samfunn

Velferd- og arbeidsforskning

Migrasjon, innvandring og integrering, Velferd, Arbeid

72 millioner til velferd- og arbeidsforskning

Vi lyser ut midler til prosjekter som bidrar til å løse samfunnsutfordringer innenfor ett eller flere av områdene i programplanen til VAM (velferd, arbeidsliv og migrasjon):

- Velferd, levekår og ulikhet
- Omstillingsdyktig, inkluderende og helsefremmende arbeidsliv
- Aktivt medborgerskap, migrasjon og institusjonenes rolle

Migrasjonsforskning må knyttes til integrering, velferd og arbeid for å være relevant.

Spesielt relevant er:

- tverrfaglig forskning om effekt av forebyggende arbeid, tiltak og tjenester for barn, unge og familier
- forskning på effekter og tiltak, se programplan punkt 5.1., eksempelvis, men ikke begrenset til, tiltak for å redusere ulikhet, boligsosiale tiltak, øke inkludering av utsatte grupper på arbeidsmarkedet eller i samfunnet, eller bidra til helsefremmende arbeidsplasser

I tillegg teller det positivt dersom søknaden

- inkluderer aktivt internasjonalt samarbeid
- er fler- og tverrfaglig

Vi prioriterer:

- Ved ellers lik vurdering, vil vi tilstrebe balanse mellom prosjektledere tidlig i karrieren og de med lenger erfaring

Krav til medvirkning (faktisk samarbeid) og finansiering i prosjektene:

- Samlet medvirkning fra samarbeidspartnere som ikke er forskningsorganisasjoner skal utgjøre minimum 10% av totalkostnadene i prosjektet.
- Vi vil kunne bidra til å dekke kostnader hos samarbeidspartnere som er nødvendige for gjennomføringen av prosjektet. For foretak vil dette være begrenset av det statsstøtteregeverket tillater.

Det kan søkes mellom 4 og 12 millioner kroner fra Forskningsrådet.

VAM programplan

Planen gir oversikt over

- utfordringer, mål og prioriteringer
- forventede resultater, virkninger og samfunns effekter
- tilgjengelige ressurser og budsjett

Se: [VAMs programplan \(pdf\)](#).

Kontaktperson

Siri H. Hollekim HaalandRådgiver | Velferd og utdanning | shh@forskningsradet.no | +4722037513 | +4747666626

Krav til utforming

Søknaden skal opprettes og sendes inn via Mitt nettsted. Du kan endre og sende inn søknaden flere ganger fram til søknadsfristen. Vi anbefaler at du sender inn søknaden så snart du har fylt ut søknadsskjemaet og lastet opp de obligatoriske vedleggene. Når søknadsfristen går ut er det den versjonen av søknaden som ble sendt inn sist, som blir behandlet.

- Søknaden og alle vedlegg skal skrives på engelsk.
- Obligatoriske vedlegg må være med.
- Prosjektbeskrivelsen skal følge en fast mal som du finner nederst i utlysningen.
- Krav til prosjektansvarlig forskningsorganisasjon må være oppfylt.
- Krav til samarbeidspartnerne må være oppfylt.
- Prosjektet må starte mellom 01.01.2021 og 01.06.2021. Prosjekter som er vedtatt bevilget, men ikke startet innen dette tidspunktet vil kunne miste bevilgningen.

Obligatoriske vedlegg

- Prosjektbeskrivelse på maksimalt 11 sider etter fastlagt mal som du finner nederst i utlysningen.
- CV for prosjektleder og for de mest sentrale personene/arbeidspakkeleiderne i prosjektet, hver på maksimalt 4 sider, etter fastlagt mal som du finner nederst i utlysningen.
- Intensjonsbrev fra alle registrerte samarbeidspartnere. Intensjonsbrevet skal inneholde en begrunnelse for hvorfor prosjektet er viktig samt beskrive planlagt bidrag inn i prosjektet.
- Prosjekter som omfatter doktorgradsutdanning skal inkludere et bekreftelsesbrev fra gradsgivende universitet/institusjon. Dette gjelder ikke dersom prosjektansvarlig selv er gradsgivende universitet/institusjon. Lastes opp under Attachments/Other items.

Søknader som ikke oppfyller kravene over vil bli avvist.

Valgfrie vedlegg

- Dersom du ønsker kan du legge ved forslag på inntil tre fageksperters som du mener vil egne seg til å vurdere din søknad, basert på faglig kompetanse og habilitet. Forskningsrådet plikter ikke å bruke forslagene, men kan benytte dem ved behov.

Andre vedlegg enn de som er nevnt her som obligatoriske, samt eventuelle nettsider som du lenker til i søknaden, blir ikke tatt med i vurderingen av søknaden.

Vurderingskriterier

Søknaden vil bli behandlet ut fra disse kriteriene:

Forskningskvalitet | KSP

I hvilken grad prosjektet er ambisiøst, nyskapende og flytter forskningsfronten

- Vitenskapelig kreativitet og originalitet.
- I hvilken grad hypoteser og problemstillinger er nyskapende og dristige.
- I hvilken grad prosjektet har potensial for å frembringe ny kunnskap som flytter forskningsfronten, inkludert vesentlig utvikling/fornyelse av teori, metoder, eksperimenter eller empirisk kunnskap.

Kvaliteten på prosjektets FoU-aktiviteter

- Kvaliteten på problemstillingene, hypotesene og prosjektets mål, og i hvilken grad de er klart og tydelig beskrevet.
- I hvilken grad den teoretiske tilnærmingen, forskningsdesignet og metodevalget er troverdig og velegnet, og tverrfaglige innfallsvinkler er tilstrekkelig vurdert.
- I hvilken grad prosjektet tar hensyn til samfunnsansvar, etiske problemstillinger og kjønnsdimensjonen i forskningen på en tilfredsstillende måte.
- I hvilken grad prosjektet forholder seg til brukeres/interessenters kunnskap på en tilfredsstillende måte.

Virksomheter og effekter | KSP

Potensielle virksomheter og effekter av den foreslåtte forskningen

- I hvilken grad prosjektets planlagte resultater kan bidra til å møte viktige vitenskapelige utfordringer, både nå og i fremtiden.
- I hvilken grad prosjektets planlagte resultater kan svare på viktige utfordringer i sektoren(e), både nå og i fremtiden.
- I hvilken grad kompetanseutviklingen og prosjektets planlagte resultater vil gi grunnlag for verdiskaping i norsk næringsliv og/eller offentlig sektor.
- I hvilken grad prosjektets planlagte resultater er relevante for FNs bærekraftsmål eller har potensiale for å bidra til å møte andre viktige samfunnsutfordringer, både nå og i fremtiden.
- I hvilken grad de potensielle virkningene og effektene er tydelig formulert og troverdige.

Kommunikasjon og utnyttelse

- Kvaliteten på, og omfanget av, kommunikasjons- og involveringsaktiviteter rettet mot relevante interessenter/brukere.
- I hvilken grad samarbeidspartnerne er involvert i arbeidet med å ta i bruk prosjektets resultater.

Gjennomføring | KSP

Kvalitet på prosjektleder og prosjektgruppe

- I hvilken grad prosjektleder har relevant kompetanse og erfaring og har vist evne til å utføre forskning av høy kvalitet (sett i forhold til hans/hennes karrierestadium).
- I hvilken grad prosjektdeltakerne utfyller hverandre, og i hvilken grad prosjektgruppen innehar den nødvendige kompetansen for å gjennomføre prosjektet på en effektiv måte.

Kvaliteten på prosjektets organisering og ledelse

- I hvilken grad prosjektets organisering er effektiv, inkludert i hvilken grad ressursene til de forskjellige arbeidspakkene er tilstrekkelig og i samsvar med prosjektets mål og leveranser.
- I hvilken grad oppgavene i prosjektet er fordelt på en måte som sikrer at alle prosjektdeltakere har en tydelig rolle og tilstrekkelig med ressurser til å fylle denne rollen.
- I hvilken grad ledelse og styring i prosjektet er organisert på en egnet måte.
- I hvilken grad samarbeidspartnerne bidrar i styringen og gjennomføringen av prosjektet.

Relevans for utlysningen | KSP

I hvilken grad søknaden treffer temaets føringer og prioriteringer. I tillegg, i hvilken grad søknaden tilfredsstillter utlysningens øvrige krav og kjennetegn.

Behandlingsprosedyre

Når søknadene er mottatt vil Forskningsrådet først gjøre en forvurdering for å sjekke at alle formelle krav er oppfylt. Søknader som ikke tilfredsstillter de formelle kravene vil bli avvist.

Godkjente søknader fordeles i paneler sammensatt av habile fagekspert på aktuelle tema og fagområder. For hver enkelt søknad sjekker vi at panelet er habilt og har tilstrekkelig kompetanse på søknadens forskningstema. For enkelte søknader innhentes det i tillegg eksterne ekspertvurderinger, til støtte for panelets omforente vurdering. Ekspertpanelet gjør sine vurderinger av kriteriene *forskningskvalitet, virkninger og effekter og gjennomføring*. Det gis en omforent karakter for hvert av disse kriteriene.

Etter panelbehandlingen gjør Forskningsrådet en vurdering av søknadens relevans. Søknader som får en gjennomsnittskarakter fra ekspertpanelet på 4 eller lavere vil ikke være aktuelle for finansiering, og vil ikke bli relevansvurdert.

Relevansvurderingen og panelets vurderinger inngår i søknadens hovedkarakter. Hovedkarakteren er et beregnet gjennomsnitt av de fire kriteriene uten vektning. Forskningsrådet legger videre en helhetlig porteføljevurdering til grunn for innstillingen som legger grunnlag for vedtakene i porteføljestyrene.

Porteføljevurderingen vil ta hensyn til følgende:

- Søknadenes hoved- og delkarakterer
- Prosjekter med kvinnelig prosjektleder når søknadene ellers vurderes likt
- Fordeling innenfor temaet, det vil si hvordan innkomne søknader og pågående prosjekter fordeler seg på temaets prioriterte områder
- Sammenhengen mellom søknadstilfang og kvaliteten på søknadene i hvert av temaets øvrige utlysninger i 2020
- Eventuelle endringer i departementenes økonomiske eller faglige føringer for bevilgningen

Porteføljestyrenes møter vil bli avholdt i midten av desember. Utfallet av søknadsbehandlingen kunngjøres i etterkant av disse møtene.

Statsstøtte

Denne utlysningen utgjør en støtteordning som meldes til EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Støtte under ordningen tildeles i henhold til den såkalte gruppeunntaksforordningen (Kommissjonsforordning 651/2014 av 17. juni 2014) artikkel 25. Ordningen skal praktiseres i tråd med EØS-avtalens statsstøtteregler. Herunder skal vilkår og begreper tolkes i tråd med korresponderende vilkår og begreper i støttereglene. Ved eventuell motstrid mellom utlysningen og statsstøttereglene skal sistnevnte ha forrang. Av samme grunn kan også utlysningen bli justert. Utlysningen er godkjent som støtteordning av EFTA Surveillance Authority (ESA) med referanse GBER 32/2019/R&D&I.

Last ned maler

Mal prosjektbeskrivelse Kompetanse- og samarbeidsprosjekt/Project description template Collaborative and Knowledge-building Project (docx)

KSP CV Template researchers

KSP CV Template non-researcher

Last ned alle